
Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2021:1

Minnesdag för förintelsens offer

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2021:5 i vilken det föreslås att kyrkostyrelsen ska ge förslag på hur Svenska kyrkan årligen kan uppmärksamma den 27 januari som en minnesdag för Förintelsens offer. Utskottet instämmer med motionären om att den 27 januari är en viktig dag som ska uppmärksammas av Svenska kyrkan. Utskottet konstaterar att detta redan sker på samtliga nivåer i Svenska kyrkan och föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2021:5.

Motionens förslag

Motion 2021:5 av Karl-Gunnar Svensson, Minnesdag för förintelsens offer

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma med förslag till kyrkomötet om hur Svenska kyrkan årligen kan uppmärksamma den 27 januari som en minnesdag för förintelsens offer.

Bakgrund

Den 27 januari 1945 befriades Auschwitz, ett av Nazitysklands största koncentrations- och förintelsläger. 50 år senare högtidlighölls minnet av Förintelsen för första gången i Sverige. Sedan 1999 har den 27 januari varit en nationell minnesdag och 2005 deklarerade FN dagen som en internationell minnesdag över Förintelsens offer.

Den 27 januari är en minnesdag för alla som mördades under Förintelsen. Sex miljoner judar dog i Förintelsen. Romer och polacker utsattes för folkmord grundade på rasistiska föreställningar. Därutöver förföljde, fängslade och dödade Nazityskland tusentals andra människor, bland annat många funktionsnedsatta och homosexuella.

Angelägenhet för Svenska kyrkan

Svenska kyrkan har inte några egna officiella minnesdagar, men som öppen folkkyrka ingår det på ett naturligt sätt i församlingslivet att anknyta till det som är fastlagt som en nationell minnesdag.

Idag uppmärksammas den 27 januari på många sätt av Svenska kyrkan som en minnesdag över Förintelsens offer. Detta sker på såväl nationell nivå som av stift, församlingar och pastorat. Den nationella nivån kommunicerar sedan många år dagen

via olika sociala kanaler, till exempel Facebook, Instagram och Twitter. Bland stiftens finns exempel på biskopars textbidrag, deltagande i panelsamtal eller minnesstunder som arrangeras av judiska församlingar.

På församlingsnivå kan också nämnas exempel på att det anordnas utställningar, föreläsningar, gudstjänster och teater. Det finns också samarbeten med kommuner och länsstyrelser.

Företrädare för Svenska kyrkan brukar bjudas in till den årliga ceremonin i Stora synagogan i Stockholm, som har en officiell prägel. Biskopen i Stockholms stift och/eller ärkebiskopen brukar närvara. Före ceremonin i Stora synagogan hålls en ceremoni på Raoul Wallenbergs torg. Den har både judisk och romsk medverkan och är öppen för alla. Sedan några år tillbaka är det också en romsk fortsättning i en kyrka intill efter ceremonin i Stora synagogan, senast var den i Hedvig Eleonora kyrka. I år närvarade och talade ärkebiskopen i denna ceremoni som med anledning av pandemin var både fysisk och digital.

Biskoparnas gemensamma uttalande

År 2020 var det 75 år sedan befriandet av Auschwitz. Detta uppmärksammade biskoparna genom ett gemensamt uttalande på Förintelsens minnesdag:

Den internationella minnesdagen för förintelsens offer markerar slutet på en av vår tids värsta fasor. Dessa grymheter får aldrig falla i glömska. [...] Vi tar kraftigt avstånd från allt sådant. Som det står i Svenska kyrkans dokument Guds vägar (2001): ”I vår kyrka vill vi arbeta för att få bort allt som kan tolkas som antisemitism eller förakt för det judiska folket och försvara dess rätt till sin historia, sin tro och sina seder.”

Till förintelsens offer hör också romer, polacker, homosexuella och funktionshindrade. Den 27 januari är därför också människovärdets dag. Detta är en dag som påminner oss om att vi behöver belysa och bekämpa alla ideologier som leder till att människors värdighet kränks. Varje hatbrott är en attack mot mänskligheten.

Biskoparna gjorde även ett uttalande på minnesdagen 2015.

”Keeping our humanity – for we were strangers once”

Förra året inleddes ett möte inom programmet En värld av grannar på minnesdagen. I fokus på mötet stod migration, integration och hur religioner kan samverka för ett fredligt och socialt hållbart Europa. Mötet inleddes med en ceremoni på Förintelsens minnesdag, 75 år efter befrielsen av koncentrationslägret Auschwitz. Med bön, ljusständning, musik och vittnesbörd högtidlighöll judiska, kristna och muslimska representanter minnet av de miljoner som mördades av nazisterna. Ärkebiskopen var en av dem som talade under mötet.

Fler minnesdagar

Förintelsen uppmärksammas genom fler minnesdagar. Det finns en särskild minnesdag för Förintelsens judiska offer, Jom Hashoah, nationell minnesdag i Israel som också högtidlighålls runt om i världen av judiska gemenskaper. Det finns även en särskild nationell och internationell minnesdag för Förintelsens romska offer, till minnet av den 2 augusti, ”Zigenarnatten” 1944, då omkring 3 000 romska fångar i Auschwitz-Birkenau mördades.

Inom Sveriges kristna råd finns en arbetsgrupp som arbetar med de kristna kyrkornas ansvar i förhållande till det judiska folket och möjligheten att utifrån internationell förebild införa en Judendomens dag eller dag för judisk-kristna relationer.

Sveriges museum om Förintelsen

Regeringen har gett Statens historiska museer i uppdrag att lämna förslag till hur Sveriges museum om Förintelsen ska inrättas inom Statens historiska museers befintliga verksamhet. Regeringen har som ambition att museet ska inleda en publik verksamhet senast den 1 juli 2022.

Svenska kyrkan har yttrat sig och tillstyrker förslaget om att inrätta ett museum. I yttrandet uppmärksammas att Svenska kyrkan under lång tid arbetat med frågor som rör rasism, antisemitism och antiziganism, främst inom ramen för interreligiöst, flerspråkigt och rättighetsbaserat arbete och i reflektionen kring kyrkans teologi och kulturarv. I yttrandet tas också upp kyrkans ansvar, då förintelsen skedde i den världsdelen där den kristna kyrkan utövat inflytande från mäktiga positioner och otvetydigt har en skuld i århundraden av en fientlig attityd mot judendomen och det judiska folket.

Tidigare kyrkomöten

Kyrkomötet behandlade 2015 två motioner med förslag om att initiera särskilda dagar. I den ena motionen 2015:1 föreslogs att kyrkostyrelsens skulle få i uppdrag att initiera en särskild miljödag för Svenska kyrkans församlingar. Kyrkolivsutskottet konstaterade vid sin behandling av motionen (Kl 2015:1) att det redan fanns ett antal miljö-dagar inom kyrkan och flera lokala och nationella initiativ kring skräpplockning och föreslog därför att kyrkomötet skulle avslå motionen. Kyrkomötet följde utskottets förslag till beslut. I den andra motionen 2015:48 föreslogs att annandag jul 2015 skulle göras till en manifestationsdag i Svenska kyrkan för samtidens martyrer. Gudstjänstutskottet konstaterade vid sin behandling av motionen (G 2015:7) att temat martyrer och annandag jul hör samman i Svenska kyrkan, men att det av tidsmässiga skäl inte var möjligt att göra en nationell satsning den dagen 2015. Gudstjänstutskottet föreslog att motionen skulle avslås. Kyrkomötet följde utskottets förslag till beslut.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2021:5.

Vi har alla ett ansvar att minnas och uppmärksamma förintelsens offer. Även om vi inte kan förändra historien kan vi alla lära av den och gemensamt se till att något liknande aldrig händer igen.

Utskottet konstaterar att den 27 januari redan är en nationell och internationell minnesdag som uppmärksammas på alla nivåer inom Svenska kyrkan. Utskottet lyfter exempelvis församlingarnas arbete och biskoparnas gemensamma uttalande samt de många samarbeten som finns med andra trossamfund och aktörer för att uppmärksamma denna dag.

Om Svenska kyrkan skulle inrätta en separat minnesdag kan det bli ett prejudikat för instiftande av andra sekulära minnesdagar. Med tanke på att den 27 januari redan uppmärksammas runt om i Svenska kyrkan idag föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motion 2021:5.

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Anton Härder, ordförande

Hannah Häggström, sekreterare

Beslutande: Anton Härder, ordförande, Cecilia Clausen, Ellen Leijen, Birgitta Lindén, Olle Rydell, Sofia Rosenquist, Anders Brunnstedt, Boel Johansson, Birgit Kullingsjö, Mikael Eskilander, Anna-Karin Westerlund, Katarina Ramnerö Ödestad, Tomas Rosenlundh, Elisabeth Sandlund och Marja Hillerström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Ann-Christine Rosengren, Gunilla Lundström, Daniel Larson, Lena Arman, Sofia Särdaqvist, Lars-Ivar Ericson, Ann-Kristin Jonäng, Anna-Karin Andersson, Eva-Mai Mineur Tynong, Kjell O Lejon, Bengt Olsson och Staffan Bjerrhede.

Biskoparna Fredrik Modéus och Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2021:2

Minskat antal medlemmar

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2021:7 Minskat antal medlemmar. Motionären anser att det föreligger ett behov av att utreda varför Svenska kyrkan får färre medlemmar.

Utskottet understryker vikten av motionärens ärende och den angelägna frågan om att vara relevant som kyrka i livets alla skeden. Utskottet vill betona allvaret i den prognos som visar att Svenska kyrkan 2030 kommer att ha endast 4,7 miljoner medlemmar, men konstaterar också att den kontinuerliga forskning som bedrivs ger goda insikter i varför kyrkan tappar medlemmar.

Mot bakgrund av det omfattande och kontinuerliga arbete som pågår föreslår därför utskottet att kyrkomötet avslår motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2021:7.

Motionens förslag

Motion 2021:7 av Olov Lindquist, Minskat antal medlemmar

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda varför Svenska kyrkan får färre medlemmar.

Bakgrund

Svenska kyrkans medlemsutveckling

Antalet medlemmar i Svenska kyrkan minskar. Sedan relationsändringen 2000 har antalet medlemmar sjunkit från 7,4 miljoner till 5,7 miljoner år 2020. I andel av befolkningen innebär det en minskning från 82,9 procent 2000 till 55,2 procent 2020.

Det finns flera orsaker bakom detta. Dels aktiva utträden, dels en pågående generationsväxling då äldre medlemmar dör utan att det tillkommer lika många medlemmar genom dopet. Enskilda församlingar kan också få ett minskat medlemsantal på grund av deras flyttnetto, vilket innebär att medlemmar flyttar ut och inte ersätts av nyinflyttade medlemmar alternativt avfolkas.

Minskat inflöde av medlemmar

Sedan 1996 föds ingen till medlemskap i Svenska kyrkan, utan föräldrarna väljer genom dopet detta åt sina barn. Andelen dop har i sig en nedåtgående trend om man exempelvis tittar på andelen nyfödda som döpts där en förälder är medlem i Svenska

kyrkan. 2006 döptes 83 procent av andelen födda och 2019 döptes 65 procent. Studien *Dop i förändring, En studie om föräldrars aktiva val och församlingarnas strategiska doparbete* (Sandberg, Sjölin och Ganebo Skantz 2019) visar att den främsta orsaken till att inte låta döpa sitt nyfödda barn är att barnet själv ska få välja senare i livet, vilket anges av lite mer än hälften av föräldrarna. Coronapandemin har också påverkat dopstatistiken negativt för 2020.

Parallellt med den vikande barndopstrenden sjunker andelen nyblivna föräldrar som själva är medlemmar i Svenska kyrkan och därmed andelen barn som enligt bestämmelser i kyrkoordningen ska omfattas av dopinbjudan. I dag är 53 procent av Sveriges befolkning i åldern 25–34 år medlemmar i Svenska kyrkan samtidigt som lite mer än 75 procent i hela åldersgruppen som är födda i Sverige själva är döpta. Det innebär att en stor grupp döpta nyblivna föräldrar inte omfattas av den kyrkoordningsreglerade dopinbjudan.

Orsaker till aktiva utträden

Genom de studier som genomförts av den nationella nivån genom åren med hjälp av Svenska kyrkans enkät till medlemmar och allmänheten, de s.k. externa kyrkbussarna, framkommer att 40 procent av dem som lämnat Svenska kyrkan uppger att orsaken till utträdet var att de inte tror på Gud, 20 procent angav ekonomiska skäl eller att medlemskapet inte upplevs som meningsfullt. Drygt fyra procent, framför allt äldre medlemmar, uppger att de valt att lämna Svenska kyrkan på grund av att de blivit besvikna eller arga på någon av kyrkans representanter.

Relevans

I vilken mån kyrkan upplevs som relevant och meningsfull är starkt kopplat till tro och kunskapen om vad kyrkan gör. Det finns starka samband mellan relevans och upplevelsen av att kyrkan kommunicerar sådant som är viktigt i människors liv och att kyrkan finns med vid viktiga livshändelser. 2020 angav 35 procent av de svarande i den externa kyrkbussen som var medlemmar i Svenska kyrkan att kyrkan sätter ord på det som är viktigt för dem i hög eller mycket hög utsträckning. Kunskapen om vad kyrkan gör är låg samtidigt som församlingarna har svårt att synliggöra detta för medlemmarna. Studier redovisade i *Nyckeln till Svenska kyrkan 2020* visar att församlingarnas kommunikation i dag främst når äldre kvinnor med en församlingsnära relation. Knappt 40 procent av medlemmarna känner till församlingen där de bor ganska eller mycket väl.

Socioekonomiska faktorer

Kyrkokansliets medlemsstudier som *Utträden som utmanar* (Sandberg, 2003) och *Svenska kyrkans medlemmar* (Bromander, 2011) och *Medlemmar i rörelse* (Bromander & Jonsson, 2018) visar att bakgrundsfaktorer som utbildning, inkomst, kön och ålder också påverkar sannolikheten för utträden. Kvinnor och äldre är mindre benägna att träda ut medan utträdesbenägenheten ökar med högre inkomst och utbildning, och varierar även beroende på bostadsort. Sannolikheten för att träda ut är särskilt hög bland unga, urbana män och särskilt om man bor i en Stockholmsförsamling.

Ekonomi av särskild betydelse

Indikationer på att den individuella ekonomin spelar roll för utträde är även att de särskilt frekventa vid tiden för utskick av deklarationsblanketter och slutskattebesked, samt att risken för utträden väsentligt ökar vid höjning av kyrkoavgift. De som lämnar kyrkan har också högre inkomst än såväl inträdarna som medlemskåren i sin helhet. i

artikeln Effekter av höjda kyrkoavgifter på utträden, (Babajan & Jonsson, *Nyckeln till Svenska kyrkan 2020*), visar författarna att de med lägre inkomster som finns i en situation med arbetslöshet eller långa sjukskrivningar upplever sig tvingade att skära ned alla utgifter, inklusive kyrkoavgiften, trots att medlemskapet upplevs som viktigt för dem.

Flytt kan påverka yngre till utträde

Flytt över länsgränser är vanligast inom ålderskategorin 16–29 år. Deras flytt sker ofta på grund av utbildning, arbete och bostad eller partner på en annan ort. Flytt kan innebära förlust av medlemmar. Enligt artikeln Medlemmars flyttmönster och utträden ur Svenska kyrkan – finns det samband? (Babajan, *Nyckeln till Svenska kyrkan 2020*) visar gjorda sambandsanalyser att andelen utträdare är signifikant högre bland flyttare än ”stannare” men det är inte flytten i sig som genererar utträdet utan bristen på religiös kontext.

Aktuell forskning och analys

Den nationella nivån bedriver ett kontinuerligt forsknings- och analysarbete, som ger underlag till Svenska kyrkans teologiska och strategiska reflektion över sin identitet och sin nationella och internationella omvärld. Analysarbetet handlar bland annat om att iaktta samhällsförändringar inom områden som medlemsutveckling, ekonomi, demografi och värderingar.

Kyrkokansliets forsknings- och analysenhet har återkommande studerat orsaker till att Svenska kyrkan tappar medlemmar. Några sådana exempel är *Utträden som utmanar* (Bromander, 2003), *Svenska kyrkans medlemmar* (Bromander, 2011) och *Medlemmar i rörelse* (Bromander & Jonsson, 2018). Senast utkommen är *Leaving a folk church: Patterns of disaffiliation from the Church of Sweden* (*Nordic Journal of Religion and Society*, Babajan & Jonsson, 2021).

År 2017 startades forskningsprojektet Kyrkotillhörighet i förändring (se länk nedan) som fokuserar på utträden och nya medlemmar i Svenska kyrkan. Resultaten av studierna har publicerats i rapporter och artiklar i *Nyckeln till Svenska kyrkan* (se länk nedan). Därutöver följer enheten utvecklingen över tid och gör prognoser utifrån de trender som ses i medlemsutvecklingen.

(www.svenskakyrkan.se/analys/kyrkotillhorighet-under-forandring)

(www.svenskakyrkan.se/forskning)

Behandling i tidigare kyrkomöten

Till 2017 års kyrkomöte inkom det två motioner om att utarbeta en medlemsstrategi för Svenska kyrkan. (2017:2 och 2017:117). Kyrkolivsutskottet skriver i sitt betänkande Kl 2017:1 att det som tas upp i motionerna är viktigt men utskottet anser inte att det är nationell nivå som ska analysera och ta fram medlemsstrategier utan det är främst församlingens uppdrag. Vidare konstaterar utskottet att nationell nivå tar fram medlems- och verksamhetsstatistik och att man ser fram emot de fördjupade studier i in- och utträdesfrågan som pågår. Utskottet föreslog därför att båda motionerna skulle avslås. Kyrkomötet delade inte den uppfattningen utan biföll motion 2017:117 vilket innebar att kyrkostyrelsen fick i uppdrag att initiera ett brett arbete med att utveckla en medlemsutvecklingsstrategi med relevans för Svenska kyrkans samtliga nivåer (KmSkr 2017:2). I KsSkr 2021:3 redogör kyrkostyrelsen för den förstudie som genomförts åren 2019–2020 med anledning av uppdraget. Medel är avsatta år 2022 till år 2024 för ett projekt kopplat till medlemsutvecklingsstrategi.

Av *Färdplan för samverkan och digitalisering* (KsSkr 2021:1, bilaga 3) framgår det att kyrkostyrelsen, bland annat på grund av den bifallna motionen, planerar att som en del av ett kyrkomötesuppdrag (KmSkr 2017:2), erbjuda ett digitaliserat verktyg för medlemskommunikation för de församlingar/pastorat som önskar detta stöd.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2021:7.

Utskottet understryker vikten av motionärens ärende och angelägenheten i att visa stor omsorg om hur Svenska kyrkan ska kunna behålla sina medlemmar genom hela deras liv.

Utskottet har fått en genomgång av kyrkokansliets analys- och forskningschef om pågående forskning, prognostisering av medlemsutvecklingen och de analyser som gjorts utifrån frågan varför människor lämnar Svenska kyrkan. Särskilt lyftes orsaker till aktiva utträden som ekonomi, upplevelsen av bristande relevans, socioekonomi, skillnaderna mellan män och kvinnor och flytt till större städer. Utskottet uppskattar det kontinuerliga analysarbete som sker och ser med tillfredsställelse på insatser som görs för att underlätta analys på församlingsnivå. Församlings- och pastoratsrapporten samt visualiserings- och analysverktyget VisA gör att församlingarna exempelvis kan se sin dopstatistik och i framtiden bli uppmärksammade på att dopfrekvensen procentuellt sett kan gå ner även om antalet dop är stort.

Utskottet vill betona allvaret i den prognos som visar att Svenska kyrkan 2030 kommer att ha endast 4,7 miljoner medlemmar. Vidare vill utskottet uppmantra till en analys som behandlar hur Svenska kyrkan kan nå fler och bli fler. Utskottet vill även peka på betydelsen av en ökad medvetenhet om att dop, konfirmation och en tidig socialiseringsprocess är de viktigaste faktorerna för att i framtiden kunna vara en levande kyrka buren av engagemang.

Mot bakgrund av det omfattande och kontinuerliga arbetet som pågår föreslår därför utskottet att kyrkomötet avslår motion 2021:7.

Digitalt sammanträde den 7 oktober 2021

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Anton Härder, ordförande

Magdalena Widmark, sekreterare

Beslutande: Anton Härder, ordförande, Cecilia Clausen, Ellen Leijen, Birgitta Lindén, Olle Rydell, Sofia Rosenquist, Anders Brunnstedt, Boel Johansson, Birgit Kullingsjö, Mikael Eskilandersson, Anna-Karin Westerlund, Katarina Ramnerö Ödestad, Tomas Rosenlundh, Elisabeth Sandlund och Marja Hillerström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Ann-Christine Rosengren, Gunilla Lundström, Daniel Larson, Lena Arman, Sofia Särdaqvist, Lars-Ivar Ericson, Ann-Kristin Jonäng, Anna-Karin Andersson, Eva-Mai Mineur Tynong, Kjell O Lejon, Bengt Olsson och Staffan Bjerrhede.

Biskoparna Fredrik Modéus och Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2021:3

Svenska kyrkans hemsida

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2021:8. Motionären föreslår att Svenska kyrkans hemsida ska uppdateras och omorganiseras för att det ska vara lättare att orientera sig mellan Svenska kyrkans olika nivåer. Utskottet betonar vikten av Svenska kyrkans närvaro på nätet med en webbplats som är tillgänglig för alla som önskar komma i kontakt med Svenska kyrkan eller vill få veta mer om vår verksamhet. Utskottet konstaterar att det redan pågår ett löpande arbete med utveckling av webbplatsen när det gäller teknik och innehåll och föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2021:8.

Motionens förslag

Motion 2021:8 av Olov Lindquist, Svenska kyrkans hemsida

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att uppdatera och omorganisera Svenska kyrkans hemsida, så att våra förtroendevalda och övriga medlemmar lättare kan orientera sig mellan Svenska kyrkans olika nivåer (nationella nivån, stiftens och församlingarna).

Bakgrund

Det utseende och den struktur som finns på Svenska kyrkans webbplats (svenskakyrkan.se) lanserades våren 2016. Då var de största skillnaderna jämfört med den tidigare webbplatsen att sökfunktionen fick ett större fokus samt att den nya webbplatsen också är responsiv, det vill säga att den anpassar sig beroende på om besökaren använder mobil, surfplatta eller dator.

Förändringar sedan lansering

Sedan lanseringen har webbplatsen förändrats och uppdaterats kontinuerligt. Förändringarna baseras på att svenskakyrkan.se ska vara en levande webbplats som svarar mot användarnas behov, aktuella lagkrav och Svenska kyrkans förutsättningar. Då ny lagstiftning kommer till, användarnas behov och beteende förändras och ny teknik ger nya möjligheter, innebär detta ett ständigt utvecklingsarbete.

År 2016 dominerades startsidan av en stor bild med sökruta i mitten, något som vid den tiden var efterfrågat och relevant. Efter några år ändrades startsidan då den

fått dåligt betyg i både externa och interna undersökningar. Navigationen ansågs svår och ostrukturerad med för stora bilder.

Idag lyfter startsidan fram de vanligaste sökträffarna, till exempel kalenderfunktionen och möjligheten att hitta sin församling samt bönewebben, nyheter och vägar in till övrigt innehåll på webben. Sökrutan har flyttats upp till högra hörnet, en vanlig placering på webbplatser. Startsidans betydelse ska dock inte överskattas då endast tre procent av besöken startar där.

Användartester görs kontinuerligt, och även statistik från ett mer generellt användarbeteende följs och ligger till grund för utvecklingsarbetet.

Vanligast med extern sökmotor

Statistiken visar att över 70 procent kommer till sidor på Svenska kyrkans webbplats via en sökmotor, till exempel Google. Därefter är det vanligast att man skriver in adressen ”svenskakyrkan.se” och länkar från sociala medier, till exempel Facebook. De allra flesta besöken sker via mobil och mobilanvändningen har ökat i en högre takt än besöksantalet de senaste åren.

Webbplatsens besökare har möjlighet att lämna synpunkter på webbens sidor, och anställda och redaktörer inom Svenska kyrkan har möjlighet att via kanslistöd lämna konkreta förslag på förbättringar. Dessa synpunkter tas om hand och prioriteras hela tiden för att skapa en så användarvänlig och relevant webbplats som möjligt.

Frivilligt att ansluta sig

Ungefär 90 procent av Svenska kyrkans enheter är anslutna till den gemensamma webbplatsen. Det är frivilligt att ansluta sig och en del har därför valt en egen lösning. Tidigare kostade det att vara med i den gemensamma webben, men från januari 2016 är det kostnadsfritt.

Enheterna bestämmer menystrukturen

Enheterna, som till exempel de tretton stiftet, har stora möjligheter att själva påverka innehållet på sin del av webbplatsen. De olika enheterna bestämmer själva sin menystruktur och skapar sitt innehåll. Vissa element är dock samma för samtliga webbplatser, såsom sidhuvud och sidfot. Idag har webbplatsen cirka 1 000 startsidor och drygt 100 000 sidor totalt. Cirka 3 000 redaktörer arbetar med att uppdatera befintliga sidor och skapa nya. Detta leder till ett mycket omfattande innehåll samtidigt som struktur, kvalitet och omfång på informationen kan variera mellan olika församlingar och stift.

Utveckling utifrån tester och statistik

Nationell nivå ansvarar för den tekniska utvecklingen av webben. Både den, och utvecklingen av innehållet på webbsidorna, styrs till stor del av webbens användare. Statistik för vilka sidor som är mest besökta och vilka sökord som används ger god inblick i webbesökarens önsknings. Särskilt fokus har här lagts på att det ska vara enkelt att hitta exempelvis de kyrkliga handlingarna, sin församling, skäl att fortsätta vara medlem och det diakonala arbetet.

Några exempel på metoder för utveckling som används:

- ◆ Användartester – Ett urval personer löser vanliga uppgifter på webben, till exempel hitta en digital gudstjänst. Utifrån problem som många användare stöter på justeras sedan lösningen.

- ◆ A/B-tester – Två olika förslag på samma sida testas i skarpt läge för att se vilket förslag som får bäst mottagande. Exempelvis har sidan om utträde testats för att se hur många som väljer att ladda ner blanketten, dvs. kan vi minska antalet som väljer detta genom att visa på skäl för att vara medlem.
- ◆ Trafikmål – Mäter och följer centrala sidor, till exempel hur många som går vidare till sin församling från ”Sök församling”.
- ◆ Konverteringsmål – Mäter och följer till exempel hur många som delar eller sparar en kalenderhändelse.

Tillgänglighetsdirektivet

I EU finns sedan länge ett direktiv om digital tillgänglighet. För att leva upp till målen i direktivet har Sverige infört lagen om tillgänglighet till digital offentlig service, som säger att webbplatser och appar i offentlig verksamhet ska vara tillgängliga för alla. Lagen finns till för våra användares skull. Det är en fråga om mänskliga rättigheter och demokrati. En besökares behov av en tillgänglig webbplats kan vara permanent, för en annan är behovet bara tillfälligt. Den som inte upplever några särskilda behov, kan ändå gynnas av att en webbplats är tillgänglig. Det är ett måste för några få, men bekvämt för alla. Dessutom rankas en tillgänglig webbplats högre av Google, vilket gör den lättare att hitta för besökarna.

För att vara en inkluderande kyrka även digitalt väljer Svenska kyrkan att följa lagen så långt det är möjligt, även om kyrkan inte fullt ut omfattas av den.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2021:8.

I dagens digitala värld är det en nödvändighet att en organisation som Svenska kyrkan ska vara närvarande på nätet. Utskottet konstaterar att det är ett viktigt ämne som motionären tar upp.

Under beredningen av ärendet har utskottet fått större insikt i arbetet med webbplatsen genom besök från ansvariga chefer på kyrkokansliet. Det framgår tydligt att det pågår ett löpande systematiskt arbete med att utveckla externwebben tekniskt och innehållsligt så att den möter besökarnas behov samt följer de lagar och riktlinjer som gäller på området. Det har också tydliggjorts att de flesta av webbens besökare kommer till webbplatsen via en sökmotor och att det är viktigt att ord och innehåll på webbplatsen speglar det människor söker efter.

En klar majoritet av Svenska kyrkans församlingar och pastorat är anslutna till den gemensamma webben, men inte alla då det är frivilligt att ansluta sig. De anslutna enheterna styr själva över sin menystruktur och innehåll. Synpunkter på innehåll och struktur hos en viss webbplats inom svenskakyrkan.se kan med fördel riktas direkt till enheten i fråga.

Utskottet uppskattar att motionären lyfter fram hur viktigt det är att Svenska kyrkans webbplats är tillgänglig för alla som önskar komma i kontakt med Svenska kyrkan eller vill veta mer om vår verksamhet. Med tanke på det arbete som redan pågår löpande med webbplatsen föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motion 2021:8.

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Anton Härder, ordförande

Hannah Häggström, sekreterare

Beslutande: Anton Härder, ordförande, Cecilia Clausen, Ellen Leijen, Birgitta Lindén, Olle Rydell, Sofia Rosenquist, Anders Brunnstedt, Boel Johansson, Birgit Kullingsjö, Mikael Eskilandersson, Anna-Karin Westerlund, Katarina Ramnerö Ödestad, Tomas Rosenlundh, Elisabeth Sandlund och Marja Hillerström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Ann-Christine Rosengren, Gunilla Lundström, Daniel Larson, Lena Arman, Sofia Särdaqvist, Lars-Ivar Ericson, Ann-Kristin Jonäng, Anna-Karin Andersson, Eva-Mai Mineur Tynong, Kjell O Lejon, Bengt Olsson och Staffan Bjerrhede.

Biskoparna Fredrik Modéus och Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet

Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2021:4

Sancta Birgitta klostermuseum

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2021:10 om Sancta Birgitta klostermuseum. Motionen handlar om behovet av att skyndsamt hitta en ny huvudman till Sancta Birgitta klostermuseum i Vadstena. Museet drivs i dag av föreningen Birgittastiftelsen som nu har fått svårigheter att fortsatt driva museet.

Utskottet uppskattar den viktiga funktion som museet fyller. Mot bakgrund av de pågående kontakter ärkebiskopen har med kultur- och demokratiministern och Riksantikvarieämbetet föreslår därför utskottet kyrkomötet att med anledning av motionen uppdra till kyrkostyrelsen att för relevanta myndigheter påtala vikten av att museets verksamhet kan fortleva.

Till betänkandet finns en reservation och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2021:10,
2. med anledning av motion 2021:10 uppdra till kyrkostyrelsen att för relevanta myndigheter påtala vikten av att museets verksamhet kan fortleva.

Motionens förslag

Motion 2021:10 av Kjell O Lejon, Sancta Birgitta klostermuseum

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att på det sätt styrelsen finner bäst aktivt och skyndsamt verka för att Sancta Birgitta klostermuseum i Vadstena får en huvudman som säkerställer museets fortsatta verksamhet.

Bakgrund

S:ta Birgitta är ett av Sveriges mest kända helgon, tillika skyddshelgon för Europa. Tillsammans med S:ta Birgitta finns närmare 50 helgon i Sverige. Nio är helgonförklarade eller saligförklarade av påven, 26 är helgonförklarade av lokala biskopar och till det finns ytterligare 16 helgon. Bland dem finns bland andra Erik den helige, Sveriges rikshelgon, begravd i Uppsala domkyrka. I Uppsala finns också kvarlevorna efter S:t Olof, ett av Nordens första helgon. Helgonen Birgitta, Olof och Erik har också pilgrimsleder uppkallade efter sig. Pilgrimslederna och de många kyrkor som bär relikier efter de kristna förebilder som finns i Sverige minner om tiden före reformationen.

Svenska kyrkans kulturbärande uppdrag

Staten tar i samverkan med Svenska kyrkan ansvar för det kyrkliga kulturarvet genom den kyrkoantikvariska ersättningen, som bland annat går till konservering, förvaring och informationsinsatser rörande kyrkliga föremål som textilier och andra kulturhistoriskt värdefulla inventarier. Utöver den kyrkoantikvariska ersättningen tar staten även ansvar för de kyrkliga föremålen genom Statens historiska museum, som har en stor samling kyrkliga föremål, vilka vårdas och visas för allmänheten. En betydande uppbyggnad och spridning av kunskap omkring kulturhistoriskt värdefulla föremål utförs också av Riksantikvarieämbetet, som sedan 2010 har regeringens uppdrag att vara nationell samordnare för frågor om vård och konservering.

Flera församlingar och pastorat, inte minst sådana där domkyrkor är belägna, har museer och utställningar där det kyrkliga kulturarvet med berättelser om de svenska helgonen lyfts fram. Huvudmannaskapet för dessa museer ligger lokalt i de församlingar som härbärgerar museer och utställningar i kyrkorummet. När det gäller åminnelsen av helgon som manifesteras genom pilgrimsleder bärs ansvaret lokalt med stöd av stiftet och genom ett nationellt Pilgrimscentrum.

Om föreningen Birgittastiftelsen

Birgittastiftelsen är en ideell och icke konfessionsbunden förening, som har till ändamål att bevara den heliga Birgittas kulturarv. Föreningens huvuduppgift är att driva Sancta Birgitta klostermuseum men även att stödja allmänbildning och forskning om medeltidens kultur genom exempelvis seminarier. Byggnaden vari klostermuseet inryms ägs av Statens fastighetsverk.

Enligt föreningens verksamhetsplan för 2020 har föreningen nu fokus på att hitta en ny huvudman för Birgittamuseet, där den pekar ut att det mest naturliga vore att museet skulle ligga under Statens historiska museum som ett ämnesmuseum för medeltida klosterhistoria. Bakgrunden är en aviserad hyreshöjning från Statens fastighetsverk. Av föreningens årsredovisning framgår det att med en hyreshöjning kommer föreningen inte kunna bedriva den övriga verksamhet som den idag gör i form av forskning och andra främjande insatser.

Tidigare behandling av kyrkomötet

Till 2014 års kyrkomöte inkom det en motion gällande Svenska kyrkans kulturarvsarbete. I motionen (2014:81) föreslogs bland annat att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att undersöka förutsättningarna för att i samverkan med staten inrätta ett nationellt kyrkohistoriskt museum. Kyrkorättsutskottet konstaterade då att Svenska kyrkan redan bedriver ett mycket omfattande kulturarvsarbete och föreslog därför att motionen skulle avslås (Kr 2014:81). Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2021:10.
2. Utskottet beslutar att med anledning av motion 2021:10 uppdra till kyrkostyrelsen att för relevanta myndigheter påtala vikten av att museets verksamhet kan fortleva.

Utskottet delar motionärens beskrivning av den heliga Birgittas betydelse som nationellt och lokalt helgon och vikten av att verka för museets fortlevnad. Utskottet konstaterar att museet idag drivs av en förening vilket gör att detta är en verksamhet som kyrkostyrelsen inte råder över. Utskottet uppskattar dock den viktiga funktion som museet

fyller. Det vore därför önskvärt att aktörer som Linköpings stift, Region Östergötland, Statens historiska museer och departementet för kultur och demokratifrågor kan hitta en väg att på ett hållbart sätt lösa den situation som har uppstått med anledning av den aviserade hyreshöjningen från Statens fastighetsverk.

Mot bakgrund av de pågående kontakter som ärkebiskopen redan har med kultur- och demokratiministern och Riksantikvarieämbetet enligt årsredovisningen (KsSkr 2021:2) vill utskottet med anledning av motionen uppdra till kyrkostyrelsen att för relevanta myndigheter påtala vikten av att museets verksamhet kan fortsätta.

Digitalt sammanträde den 7 oktober 2021

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Anton Härder, ordförande

Magdalena Widmark, sekreterare

Beslutande: Anton Härder, ordförande, Cecilia Clausen, Markus Selin, Birgitta Lindén, Olle Rydell, Sofia Rosenquist, Anders Brunnstedt, Boel Johansson, Birgit Kullingsjö, Mikael Eskilandersson, Anna-Karin Westerlund, Katarina Ramnerö Ödestad, Tomas Rosenlundh, Elisabeth Sandlund och Marja Hillerström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Ellen Leijen, Ann-Christine Rosengren, Gunilla Lundström, Lena Arman, Sofia Särdaqvist, Lars-Ivar Ericson, Ann-Kristin Jonäng, Anna-Karin Andersson, Eva-Mai Mineur Tynong, Kjell O Lejon, Bengt Olsson och Staffan Bjerrhede.

Biskoparna Fredrik Modéus och Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Vi reserverar oss mot utskottets beslut att föreslå att motion 2021:10 avslås men stöder däremot punkt två i utskottets förslag, att med anledning av motionen uppdra åt kyrkostyrelsen att för relevanta myndigheter påtala vikten av Sankta Birgitta kloster-museums fortlevnad.

Mikael Eskilandersson, Anna-Karin Westerlund, Katarina Ramnerö Ödestad och Elisabeth Sandlund

Särskild mening

Jag anmäler särskild mening vad gäller motion 2021:10 till förmån för motionens förslag till beslut.

Kjell O Lejon

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2021:5

Undervisning i utanförskapsområden

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas med förenklad motionsbehandling motion 2021:12. Utskottet finner att inget tillkommit som förändrar ställningstagandet från kyrkomötet 2019 och föreslår därför att motionen avslås.

Till betänkandet finns en reservation och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2021:12.

Motionens förslag

Motion 2021:12 av Olof Lindquist och Leif Nordenstorm, Undervisning i utanförskapsområden

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att starta ett projekt som innebär en utökad kristen undervisning i Sveriges så kallade utanförskapsområden.

Bakgrund

Kyrkomötet har tidigare under denna mandatperiod behandlat ärendet i motion 2021:12 om undervisning i utanförskapsområden i samhälls- och kulturutskottets betänkande 2019:1 Undervisning i utsatta områden, med motion 2019:13. Kyrkomötet avslög motionen.

Förenklad motionsbehandling har avseende motion 2021:12 beslutats i enlighet med 4 kap. 19 a § i Arbetsordning för kyrkomötet.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2021:12.
--

Samhälls- och kulturutskottet finner att inget nytt har tillkommit som förändrar kyrkomötets ställningstagande från 2019. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Hannah Häggström, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Cecilia Clausen, Ellen Leijen, Birgitta Lindén, Olle Rydell, Anders Brunnstedt, Boel Johansson, Birgit Kullingsjö, Mikael Eskilandersson, Anna-Karin Westerlund, Katarina Ramnerö Ödestad, Tomas Rosenlundh, Elisabeth Sandlund och Marja Hillerström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Ann-Christine Rosengren, Gunilla Lundström, Lena Arman, Sofia Särdaqvist, Lars-Ivar Ericson, Ann-Kristin Jonäng, Anna-Karin Andersson, Eva-Mai Mineur Tynong, Kjell O Lejon, Bengt Olsson och Staffan Bjerrhede.

Biskoparna Fredrik Modéus och Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot utskottets beslut att avslå motionen, till förmån för ett bifall till motionen i dess helhet.

Mikael Eskilandersson

Särskild mening

Jag menar att samhälls- och kulturutskottet borde ha föreslagit kyrkomötet att bifalla motion 2021:12.

Bengt Olsson

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2021:6

Diakonins kunskap

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2021:21 i vilken motionärerna föreslår att det ska utredas hur Svenska kyrkan kan ta vara på det diakonala arbetets kunskap.

Utskottet konstaterar att det redan pågår forskning och sammanställning av erfarenheter inom området och att det som motionärerna efterfrågar kan tillgodoses inom ramen för det som redan sker. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2021:21.

Motionens förslag

Motion 2021:21 av Anna Karin Hammar och Elisabeth Rydström, Diakonins kunskap

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur Svenska kyrkan mer systematiskt kan ta vara på det diakonala arbetets kunskap om samhällssituation, kristen teologi och diakonala arbetsmetoder.

Bakgrund

Varje kristen och varje församling har fått i uppdrag att omsätta kristen tro i handling genom omsorg om medmänniskan och skapelsen. Detta uppdrag kallas diakoni. I *Ett biskopsbrev om diakoni (2015)*, beskrivs bakgrund, motiv och visioner för kyrkans diakoni på tjugohundratalet. Biskoparna skriver följande.

Diakoni uttrycker kristen tro genom kärlek, omsorg och solidaritet med medmänniskor och med hela skapelsen. Där livet hotas frigör diakoni livskraft. Kyrkans diakoni är alltid i grunden ett gensvar på Guds diakoni, både i den enskilde kristnes liv och i kyrkan som gemenskap. (s. 8)

[...]

Diakoni är en fundamental del av den kristna människans pilgrimsfärd genom livet. Därför är den viktig inte bara i den enskildes liv utan också i de döptas gemensamma liv i församlingens gemenskap. Kyrkoherde och kyrkoråd har ett gemensamt ansvar för att strategi och resurser finns för församlingens diakonala arbete. (kyrkoordningen 5 kap. 2 §). (s. 30)

Kyrkostatistiken som den nationella nivån samlar in varje år visar att den diakonala verksamheten i Svenska kyrkan ökat från 562 405 diakonala kontakter 2015 till 802 934 kontakter 2019. Under 2020 minskade antalet kontakter till 774 722 främst inom uppsökande verksamhet på institution på grund av pandemin. Statistiken samlas in på två områden. Den ena är uppsökande diakonal verksamhet och den omfattar besök på sjukhus, gruppboende eller annan institution samt hembesök. Den andra är kontakttillfällen och med det avses antal tillfällen under året som personer tagit kontakt med församlingens medarbetare och efterfrågar råd, bistånd eller stöd.

Nationell nivå har tillsammans med Västerås, Luleå och Göteborgs stift tagit fram *Vägledning för diakoni, teori, praktik och verksamhetsutveckling i församling*. (<https://internwww.svenskakyrkan.se/Diakoni/vagledning-for-diakoni-i-svenskakyrkan>) Den är tänkt att fungera som ett stöd för förtroendevalda, anställda och ideella medarbetare i församlingar/pastorat inom Svenska kyrkan. I vägledningen presenteras diakonitriangeln som är en modell för diakoniförståelse. Tanken med diakonitriangeln är att alla delar i triangeln behöver finnas med i församlingens diakonala arbete. Diakonitriangeln består av fyra delar där mitten illustrerar diakonins identitet och sidorna de tre grundläggande aspekterna av hur diakoni kan utövas, genom förhållningssätt, verksamheter och genom de människor som utövar diakoni.

I den inomkyrkliga mätningen *Kyrkbussen* finns en diakonimatrix som ger möjlighet att följa upp det diakonala arbetet utifrån *Vägledning för diakoni*.

Det finns idag inget nationellt uppdrag eller arbete med det som motionärerna efterlyser kring att utveckla strukturer och åtaganden som säkerställer att diakonins tysta kunskap fångas upp. De erfarenheter av kunskapsutveckling i diakoni som finns i församlingarna idag förblir oftast outforskad och fortsätter att vara ”tyst kunskap”. Den förmedlas mellan diakoner på stiftskonvent och kollegialt på församlingsnivå. Allt fler nätverk skapas mellan diakoner för att dela erfarenheter inom olika verksamhetsområden och stiften samverkar kring olika diakoniprojekt. På Svenska kyrkans intranät finns sidor kring diakoni där erfarenheter delas och kunskap samlas.

Svenska kyrkans utbildningsinstitut (SKUI) inbjuder idag erfarna diakoner att dela det diakonala arbetets kunskaper inom olika fält med diakonkandidaterna. De bidrar till att fördjupa kunskapen om både samhällssituationen, kristen teologi och diakonala arbetsmetoder. De diakonkandidater som går halvfartsutbildningen står ofta mitt uppe i ett församlingsarbete som diakoniassistenter eller ungdomsledare. Deras erfarenheter för in nya samhällsperspektiv till utbildningen.

SKUI delar erfarenheter och kunskap med ett brett kontaktnät, exempelvis organisationer som Hela människan, Sveriges kristna råd, andra diakonala organisationer som diakoninstitutioner, stadsmissioner, ideella organisationer som Rädda barnen och internationella genom ACT, Lutherska världsförbundet, Kyrkornas världsråd och Eurodiakonia.

Ett flertal diakoner har skrivit masteruppsatser och ett fåtal avhandlingar. Dessa sprids och lyfts fram av SKUI bland diakonkandidater och diakoner i tjänst.

På senare tid har ett flertal böcker i ämnet utgivits. Bland annat boken *Som en rörelse*, Verbum förlag, som lyfter olika perspektiv av det diakonala området och ger röst åt många personer. Diakonerna Karin Ahlqvist och Charlotte Säll har här sammanställt erfarenheter från det vardagliga arbetet inom Svenska kyrkan.

Ninna Edgardh skriver i boken *Diakonins kyrka*, Verbum förlag, om diakonins kyrka som samlar hundratusentals arbetstimmar i tjänst för andra. Den sticker och syr, serverar soppa och höjer sin röst mot orättvisor. Det är en kyrka präglad av omsorg, en tjänande kyrka, som rör sig i marginaler som få väljer frivilligt. Därtill bärs den upp i huvudsak av kvinnor.

Diakonen Anna Ardin menar i sin bok *Politisk och profetisk diakoni*, Argument förlag, att det finns gott om politisk diakoni som bedrivs genom församlingarnas vardagsarbete och vill i sin bok synliggöra och fördjupa insikterna kring detta arbete.

Stockholms stift har i sitt projekt *Diakonins strukturer* genomfört en empirisk studie av församlingsdiakoni i tre församlingar. Studien pekar bland annat på utmaningar att arbeta vidare med som exempelvis:

- ◆ Vilka vänder sig församlingens diakonala verksamheter till och görs aktiva prioriteringar av församlingens resurser i tillräckligt stor utsträckning?
- ◆ Hur kan styrning och ledning, dvs. kyrkoråd och kyrkoherde, få ökad kunskap om diakoni så att de tillsammans med församlingens diakoner och diakonimedarbetare kan göra dessa prioriteringar?
- ◆ Hur kan tydliga prioriteringar och arbetsbeskrivningar skapa goda förutsättningar för att människor ska kunna erbjudas ett gott stöd för sina liv?

Studien ledde fram till ett nytt projekt, *Stockholms stifts diakoniutvecklingsprojekt* som pågick mellan 2018 och 2020. Det syftade till att ta tillvara studiens resultat för att främja församlingarnas diakonala arbete.

Det finns även annan forskning inom området. Bland annat *Caring to Know or Knowing to Care? Knowledge Creation and Care in Deacons Professional Practice in the Church of Norway*, där forskaren Marianne Rodriguez Nygaard undersöker kopplingen mellan praktik och kunskapsbyggande hos diakoner inom norska kyrkan.

Kyrkokansliet har tagit fram en forskningsöversikt inom diakoni, *Nordisk diakoniforskning 2015–2019: Kunskapsproduktion i det nordiska forskningssammanhanget*, Lena Sjöberg 2019.

(www.svenskakyrkan.se/filer/1718397/Nordisk%20diakoniforskning.pdf). Den syftar till att ge en översikt över det diakonivetenskapliga forskningsfältet med hjälp av forskningsbidrag om diakoni från nordiska lärosäten, publicerade under åren 2015–2019. Nordisk diakoniforskning berikar kunskapsutvecklingen inom så skilda områden som kyrkovetenskap, historia, patristik och forskning om välfärdsfrågor. Genom att inventera och systematisera nordiska vetenskapliga publikationer kring diakoni och lyfta fram dessas bidrag ges en överblick över det aktuella kunskapsläget i nordiskt diakonistudium och genom detta erbjuds en ingång till ett brett och mångfasetterat kunskapsfält. De frågor som besvaras i rapporten är:

- ◆ Vad är diakoniforskning, utifrån nordiska forskningsbidrag 2015 – 2019?
- ◆ Vilket bidrag ger nordisk diakoniforskning 2015–2019 till kunskapen om diakoni?
- ◆ Vilka förutsättningar för fortsatt kunskapsutveckling om diakoni ger det nordiska forskningssammanhanget?

På uppdrag av generalsekreteraren har analysföretaget Ramboll Management Consulting genomfört en samhällsekonomisk konsekvensanalys av Svenska kyrkans diakonala verksamhet. Syftet är att låta en utomstående aktör analysera det samhällsekonomiska värdet av kyrkans diakoni under både normala förhållanden och under kris (här coronapandemin). Studien omfattar en kartläggning av diakonal verksamhet i nuläget utifrån tillgänglig verksamhetsstatistik och kompletterande material. Kartläggningen utgör ett underlag för en detaljerad beskrivning samt skattningar av värdet av Svenska kyrkans bidrag genom det diakonala arbetet. På grund av att allt inte har värden som går att mäta och att detaljerad statistik över diakonal verksamhet i stora delar saknas samt osäkerhet i skattningar av värden ger studien minimivärden för Svenska kyrkans bidrag till samhället. Samhällskonsekvenser av Svenska kyrkans sociala arbete analyseras utifrån betydelse i relation till övrigt socialt arbete och välfärdstjänster.

Studien ger därtill exempel genom fallstudier på bredden och skilda förutsättningar för diakoni i olika delar av landet. Analysen kommer att publiceras under hösten 2021.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Under kyrkomötet 2019 behandlades en motion (2019:25) om profetisk diakoni. Motionären ville att kyrkomötet skulle uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram ett kunskapsunderlag om den profetiska diakonin på lokal och regional nivå. Samhälls- och kulturutskottet (SK 2019:02) ansåg att det redan fanns tillräcklig kunskap om detta och föreslog därför kyrkomötet att avslå motionen. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2021:21.

Diakonin är den del av kyrkans verksamhet som oftast är mest konkret för våra medmänniskor. Detta har blivit särskilt framträdande under coronapandemin. Den rapport som generalsekretären beställt kring diakoni visar också tydligt på det stora samhällsekonomiska värde som kyrkans diakoni bidrar med.

Utskottet menar att diakoni är en central del av kyrkans identitet och uppdrag och det är viktigt att utveckla former för att systematiskt ta vara på den tysta kunskap och erfarenhet som finns hos diakoner.

Utskottet konstaterar att det redan pågår forskning och samlande av erfarenheter inom området vilket framgår av bakgrundsbeskrivningen, och att det som motionärerna efterfrågar kan tillgodoses inom ramen för det arbete som redan bedrivs. Utskottet föreslår därför att motion 2021:21 ska avslås.

Digitalt sammanträde den 7 oktober 2021

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Mattias Nihlgård, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Cecilia Clausen, Ellen Leijen, Birgitta Lindén, Olle Rydell, Anders Brunnstedt, Boel Johansson, Birgit Kullingsjö, Mikael Eskilandersson, Anna-Karin Westerlund, Katarina Ramnerö Ödestad, Tomas Rosenlundh, Elisabeth Sandlund och Marja Hillerström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Ann-Christine Rosengren, Gunilla Lundström, Daniel Larson, Lena Arman, Sofia Särdaqvist, Lars-Ivar Ericson, Ann-Kristin Jonäng, Anna-Karin Andersson, Eva-Mai Mineur Tynong, Kjell O Lejon, Bengt Olsson och Staffan Bjerrhede.

Biskoparna Fredrik Modéus och Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Vi reserverar oss mot beslutet till förmån för motion 2021:21.

Anton Härder, Cecilia Clausen, Ellen Leijen, Birgitta Lindén, Olle Rydell och Birgit Kullingsjö

Kyrkomötet

Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2021:7

Coronapandemin

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motionerna 2021:24, 2021:42 samt 2021:84 som alla berör Svenska kyrkans arbete under pandemin. I motion 2021:24 vill motionärerna ge kyrkostyrelsen i uppdrag att ta fram en nationell sammanställning av erfarenheter från omställningen av kyrkans verksamheter under pandemin och i motion 2021:42 föreslås en utvärdering av hur pandemins restriktioner har hanterats inom kyrkan. Utskottet kan konstatera att mycket av utvärderingsarbetet som efterfrågas är förberett och föreslår kyrkomötet att avslå motionerna 2021:24 och 2021:42.

I motion 2021:84 efterlyser motionären en tydlig handlingsplan för kriser och en tydlig enhet på kyrkokansliet för församlingarna att vända sig till med dessa frågor. Utskottet konstaterar att det idag redan finns en krisorganisation och beredskapsplaner inom Svenska kyrkan, reglerat i kyrkoordningen, och att dessa använts och testats under pandemin med ett gott resultat. Därför föreslår utskottet kyrkomötet att även avslå motion 2021:84.

Till betänkandet finns en reservation och två särskilda meningar.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2021:24,
2. avslå motion 2021:42,
3. avslå motion 2021:84 punkt 1,
4. avslå motion 2021:84 punkt 2.

Motionernas förslag

Motion 2021:24 av Julia Kronlid m.fl., Samla erfarenheter av pandemin

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att göra en nationell sammanställning av erfarenheter från omställningen av kyrkans verksamheter under pandemin i landets stift och församlingar.

Motion 2021:42 av Berth Löndahl och Leif Nordlander, Utvärdering av hanteringen av pandemin

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en oberoende utredning alternativt låta enheten för forskning och analys på Svenska kyrkans nationella nivå utvärdera hur pandemin med dess restriktioner har hanterats inom Svenska kyrkan.

Motion 2021:84 av Linda Sjöo m.fl., Krisplan

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. utarbeta en handlingsplan för kriser för församlingar att tillgå, innehållande konkreta förslag hur man kan gå tillväga, vilka lagar och regler som gäller,
2. se till att det finns en tydlig enhet på kyrkokansliet för församlingarna att vända sig till med dessa frågor.

Bakgrund

Under senhösten 2019 började coronaviruset att spridas. Under de första månaderna av 2020 utvecklades virusspridningen till en pandemi. Det stod tidigt klart att coronautbrottet inte bara var en kris för folkhälsan utan också en ekonomisk, politisk och existentiell kris. En mer utvecklad omvärldsanalys av pandemin finns i KsSkr 2021:1, bilaga 4 Omvärldsbeskrivning.

Även Svenska kyrkan ställde om sin verksamhet och anpassade den efter den rådande situationen. Gudstjänster och konserter sändes över webben, möten blev digitala och större evenemang flyttades fram i tiden. Ledorden under pandemin var att ställa om – inte ställa in verksamhet. Det var viktigt att fortsätta vara en kyrka även under andra omständigheter och på andra sätt. Gruppverksamhet skedde i promenadform, hembesök per telefon och det organiserades hjälp med handling och apoteksvaror.

Svenska kyrkan är lokal och det pastorala ansvaret för att möta människors behov ligger hos församlingarna som stiftens främjar. Nationell nivå stödjer stiftens och samordnar nationella uppdrag som Sjukhuskyrkan och Jourhavande präst.

Den nationella nivån stöttade stiftens och indirekt församlingarna både vad gäller en dialog kring råd i praktiska och pastorala diakonala frågor, administrativa frågor samt stöd inom kommunikation. Ett flertal arbetsgrupper arbetade med detta och förutsättningarna förändrades dagligen utifrån utvecklingen och myndigheternas råd.

I början av pandemin etablerades funktionen Support diakoni för att samlat bidra till församlingarnas sociala ansvar och samhällstjänsten Jourhavande präst förstärktes. Svenska kyrkan bidrog redan tidigt i pandemin till samordning av ideellt engagerade och koordinering av matinköp till människor i hemkarantän i många kommuner, genom överenskommelse med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, och andra organisationer i civilsamhället.

Genom externa ekonomiska bidrag från regeringen, myndigheter och Radiohjälpen har Svenska kyrkan också kunnat stärka sina diakonala och kommunikativa insatser på samtliga nivåer, inte minst digitalt.

Så här beskriver kyrkostyrelsen arbetet i KsSkr 2021: 2, Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2020, sidan 9.

Under pandemin har den nationella nivån intensifierat sitt arbete som en sammanhållande kraft i Svenska kyrkan. Ett nära samarbete mellan juridik, kommunikation och teologi har varit en förutsättning. Ärkebiskopens och övriga biskopars insatser har spelat en viktig roll, inte bara lokalt i sina stift och församlingar, utan även i det gemensamma nationella påverkansarbetet. Deras insatser har haft betydelse vad gäller modifierade restriktioner för begravingar och för att uppmärksamma sorgen i de förluster samhället drabbats av genom pandemin.

Det har varit täta möten med beslutsfattare och myndigheter i Sverige. En kontinuerlig krishantering har skett i kyrkostyrelsens arbetsutskott i samarbete med generalsekreteraren som i sin tur haft regelbundna avstämningar med ärkebiskop, biskopsmöte och stiftsdirektorer. Under

de mest intensiva perioderna av pandemin har den nationella nivåns krisledning konfererat varje dag.

SK 2021:7

Coronapandemin och begravningar

Under 2021 har studien *Begravningssted i förändring* genomförts. Den är baserad på statistik och på intervjuer med församlingar och begravningsbyråer. Den kommer publiceras i form av en rapport till Allhelgonahelgen 2021. Studien handlar om förändringar i den svenskkyrkliga begravningsseden under den senaste tioårsperioden (2010–2020) men undersöker också hur coronapandemin ytterligare har bidragit till förändringar och vilka omställningar som har behövt göras och vilka erfarenheterna är.

Ökat kommunikationsstöd

Under pandemin ökade nationella nivån kommunikationsstödet till stift och församlingar. Material som skyltar, klistermärken och knappar med texter om att hålla avstånd togs fram. Råd och tips kring webbsändningar och filmning publicerades. Inom pressnätverk och kommunikatörsnätverk skedde samordning och byttes erfarenheter. En särskild satsning på att lyfta fram vad kyrkan gör under pandemin startade under 2020 där budskapet om att kyrkan ställer om lyftes fram. Inom ramen för denna satsning informerades i olika kanaler om Jourhavande präst, information om de digitala gudstjänsterna och de kyrkliga högtider som under pandemin firas på ett annorlunda sätt.

Övergripande mönster och erfarenheter gällande den digitala omställningen

När restriktionerna infördes under pandemin skedde en snabb omställning i Svenska kyrkan. Rapporten *Att vara eller inte vara kyrka online – utmaningar och möjligheter i Svenska kyrkans digitala arbete under coronapandemin* (Fransson, Gelfgren, Jonsson, 2021) visar att före mars 2020 hade drygt en av tio församlingar haft en digital gudstjänst eller andakt någon gång (12 procent). I juni 2020 hade den siffran sjudubblats till att drygt åtta av tio församlingar haft en digital gudstjänst/andakt någon gång (84 procent). Sju av tio församlingar hade under den perioden digital verksamhet minst en gång i veckan.

I oktober 2020 visar resultaten från Svenska kyrkans årliga enkät till kyrkoherdarna, kyrkbussen, att många församlingar slutat att ha digital verksamhet när de trodde att samhället var på väg att öppnas upp igen. I oktober erbjöd tre av tio församlingar gudstjänster digitalt. Det skedde alltså en halvering av antalet församlingar som erbjöd digitala gudstjänster före och efter sommaren 2020.

Det finns i dagsläget inga siffror på hur många församlingar som haft digital verksamhet efter december 2020 när de hårdare restriktionerna infördes. Däremot visar erfarenheterna under pandemins första våg att det funnits ett tydligt stad-landperspektiv utifrån hur församlingarna valt att hantera den digitala omställningen. Det var framför allt stadsförsamlingar som valde att digitalisera verksamheten, medan landsbygdsförsamlingar var överrepresenterade bland församlingarna som hade möjligheten att ”fortsätta som vanligt” eller ha utomhusgudstjänster när det fortfarande tilläts vara 50 personer på gudstjänsterna.

Skillnaderna mellan stad och land, syns delvis också i verksamhetsstatistiken för 2020 när det gäller antalet genomförda gudstjänster exklusive kyrkliga handlingar. I samtliga stift har antalet gudstjänster, såväl huvudgudstjänster som andra gudstjänster exklusive kyrkliga handlingar, haft en tydlig nedgång. Däremot är nedgången betyd-

ligt mindre i Visby, Växjö och Härnösands stift, medan Karlstads, Göteborgs och Västerås stift haft en stor nedgång i jämförelse med övriga stift.

Betydelsen av tidigare digitala erfarenheter

I den kommande boken från det internationella forskningsprojektet Churches Online in Times of Corona (CONTOC) är det tydligt att nästintill alla Svenska kyrkans församlingar redan före pandemin arbetade med att vara kyrka på sociala medier, vilket inte varit fallet i andra europeiska länder i samma utsträckning. 96 procent av församlingarna i Svenska kyrkan hade konton på sociala medier redan före pandemin och två tredjedelar av kyrkoherdarna använde sociala medier i församlingsarbetet före pandemin. Detta skapade förutsättningar att under pandemin ställa om från att använda dessa kanaler till att få människor att komma till den lokala kyrkan, till att istället använda dem till att gestalta kyrkans närvaro.

En tydlig erfarenhet gällande digitala gudstjänster är att församlingarnas genomgripande närvaro på sociala medier redan före pandemin, paradoxalt kan ha varit hämmande för interaktivitet, delaktighet och gemenskapsbyggande riter i de digitala gudstjänsterna. Istället för att tänka igenom valet av digital plattform så att den står i samklang med att kunna erbjuda samhörighet och gemenskap som var kyrkoherdarnas huvudsyfte med den digitala omställningen, visar erfarenheterna att församlingar snarare valt att under pandemin använda de kommunikationskanaler som redan funnits upparbetade än att söka sig till andra plattformar som lämpar sig mer för samhörighet och gemenskap än exempelvis Facebook eller Youtube. Att Svenska kyrkan varit mindre kreativ vad gäller interaktivitet och delaktighet menar forskarna beror på att vi i Sverige fortsatt kunnat fira gudstjänster i kyrkobyggnaderna och haft möjlighet att under pandemins första våg ha en lokal församling på plats i kyrkan till skillnad från de flesta andra länder som under våren 2020 hade hårdare restriktioner än Sverige.

Mötesplatser, idealitet och externa medel

Under våren 2021 genomfördes en omfattande enkätundersökning inom ramen för forskningsprojektet Av fri vilja på fri tid på 2020-talet, som genomfördes bland ideella i barn- och ungdomsverksamheten i samarbete mellan forskare på Svenska kyrkans enhet för forskning och analys och stiftet. De första resultaten från projektet släpps under februari 2022 och kommer då behandla frågor kring exempelvis vilka ideella det är som församlingarna tappat under pandemin, vilka som kommit nya och hur detta är relaterat till om församlingarna valde att ställa om, ställa in eller fortsätta som vanligt i sitt barn- och ungdomsarbete under pandemin. Genom att projektet genomfördes under pandemin, skapas det också goda möjligheter att framöver kunna följa upp de potentiella långsiktiga konsekvenserna för församlingarna när det gäller barn, unga och idealitet utifrån församlingarnas agerande under 2020/2021.

Resultatet från CONTOC-projektet visar tydligt att den digitala verksamheten tar mycket resurser och arbetstid. Det kan förklara varför verksamheten inte har ställts om i lika stor utsträckning som gudstjänsterna. Resultatet visar vidare att de församlingar som haft ett teamwork där det funnits kollegialt stöd och ett lyckat samarbete varit de församlingar som lyckats få till regelbundet digitalt arbete under pandemin. Där det funnits fungerande arbetslag har de fungerat som avlastning för kyrkoherdar som i de församlingar som uppvisat just den framgångsfaktorn också angett att de haft en något mindre arbetsbelastning än kyrkoherdar i församlingar som inte upplevt samma stöd i sina arbetslag. Därför är en viktig lärdom att få till fungerande arbetslag. Församlingarna vittnar också själva om behovet av att få stöd av ideella i det digitala

arbetet, för att det i sig blir en resurs som möjliggör en snabb omställning vid framtida kriser.

Det ideella engagemanget under pandemin har på många sätt varit hårt drabbat. Ur ett jämförande perspektiv visar den årliga enkätundersökningen till kyrkoherdarna, kyrkbussen, att 68 procent av församlingarna hade ideella medarbetare igång i församlingsarbetet. Den siffran kan jämföras med 2015 under flyktingkrisen när motsvarande siffra var 95 procent. Samtidigt har karaktärsdragen för de ideella insatserna också delvis ändrat roll. Tre av fyra församlingar tycker att det har skett en kraftig begränsning i vilka ideella som kunnat delta i de demokratiska funktionerna i församlingen så som församlingsråd och olika utskott. En tredjedel av församlingarna uppger också att rolluppdelningen mellan ideella och anställda förstärkts under pandemin där det blivit tydligare rolluppdelning kring vem som ansvarar för exempelvis teknik, musik eller diakonala insatser under pandemin. Detta i sig kan hänföras till restriktionerna där färre personer har behövt göra mer när antalet personer under exempelvis en gudstjänst varit kraftigt begränsade vilket försvårat möjligheten att dela på arbetsuppgifter.

Det är också tydligt att många församlingar fortsatt bedrivit sin diakonala verksamhet på egen hand utan samverkan med andra aktörer eller andra församlingar. Nästan åtta av tio församlingar, 77 procent, har finansierat det arbete som uppstått på grund av pandemin med egna medel, till exempel matkasseutdelning. Drygt en tiondel av församlingarna har sökt medel från Svenska kyrkans nationella nivå (regeringsmedel) för att täcka upp merkostnader och krisarbete. Lika stor andel uppger att de fått anslag från stift eller externa medel från Radiohjälpen. Det är tydligt att nästintill allt arbete i församlingarna bedrivs med egna församlingsmedel, även om det finns en liten ökning av församlingar som valt att söka och bli beviljade externa medel jämfört med under 2015.

Själavården

Under pandemin visar statistiken från Jourhavande präst på ett ökat tryck på stöd-tjänsten jämfört med tidigare, men samtidigt visar resultaten från CONTOC att många kyrkoherdar har svårt att ställa om till att ha själavård i det digitala. Utöver att en fjärdedel av kyrkoherdarna valt att aktivt avstå från att ha själavård i det digitala kopplat till datasäkerhet, vittnar övriga kyrkoherdar, framför allt männen, om att de har haft svårare att ställa om till att ha själavård digitalt eller via telefon under pandemin. Skillnaden beror bland annat på att kvinnorna i betydligt högre utsträckning än männen varit vana att använda digitala eller sociala medier i sina privatliv redan före pandemin – en skillnad som finns i samhället i stort även utanför kyrkans sfär.

Avsaknaden att inte kunna hålla kontakt eller samtala med människor när det fysiska mötet inte längre var möjligt, har därför lett till att de kyrkoherdar som inte kunnat bedriva digital själavård under pandemin känt sig mer otillräckliga och sökt efter sin identitet som präst i betydligt högre utsträckning än de som lyckats ställa om. Samtidigt visar de internationella jämförelserna i CONTOC att Svenska kyrkan tack vare mildare restriktioner än i andra länder, likväl kunnat träffa människor fysiskt inom ramen för själavården genom exempelvis promenader eller enskilda samtal, vilket kraftigt skiljer sig från andra länder där fysiska möten även inom själavården omfattats av restriktioner.

Fortsatt forskning och kommande rapporter

I forskningsprojektet Coronapandemin och svensk frikyrklighet, där forskare från kyrkokansliet ingår, har det under pandemin ställts motsvarande frågor som i CONTOC-rapporten. Under början av 2022 kommer de första resultaten om hur

Svenska kyrkans församlingar hanterat pandemin i jämförelse med de fyra största frikyrkosamfundet att publiceras. Studien kommer att fokusera på engagemang, gudstjänsternas räckvidd i det digitala, hur tron och det andliga livet bland aktiva och anställda har förändrats samt diakonin.

Existentiella aspekter i barn och ungas berättelser om covid-19-pandemin studeras av professor i folkhälsovetenskap Anna Sakardi och Cecilia Melder som är forskare vid kyrkokansliets forsknings- och analysenhet. Våren 2020 samlade forskare vid Institutionen för folkhälso- och vårdvetenskap vid Uppsala universitet in drygt 1 100 berättelser och teckningar från 4–18 åringar i Sverige. Nu genomförs en analys utifrån existentiella aspekter av materialet. Publikationen kommer ske 2022 i form av en artikel i *Scandinavian Journal of Public Health*.

Ett annat forskningsprojekt handlar om coronapandemins effekter på utsatthet, integration och gästfrihet i en mångkulturell församling inom Svenska kyrkan. Det övergripande syftet med projektet är att studera hur coronapandemin påverkar relationer och uttryck för gästfrihet mellan ”nysvenskar” och majoritetssvenskar i en mångkulturell församling inom Svenska kyrkan samt om, och i så fall hur, teologiska motiveringar för verksamheterna påverkats. Studien ska också bidra till att synliggöra hur utsattheten för de mest utsatta har förändrats under pandemin och hur Svenska kyrkan arbetar med att bemöta utsattheten. Forskningsprojektet bygger vidare på tidigare forskning om mångfaldsarbete och gästfrihetspraktiker inom Svenska kyrkan som Helgesson Kjellin har bedrivit mellan åren 2014 och 2016 och som resulterade i publicerandet av monografin *En bra plats att vara på* samt på det nordiska forskningsprojekt där Helgesson Kjellin och Nahnfeldt arbetat: *Nordic Hospitalities in the Context of Migration, NORDHOST, 2017–2020*. En fältstudie kommer påbörjas i september/oktober 2021.

Under hösten 2021 kommer en rapport som ger en återblick av det diakonala arbete som skett under året med fokus på Support diakoni men även av församlingarnas arbete och samarbetet kring MSB-avtalet där handling och leverans av varor ingick.

Effekterna av pandemin följs även upp i de löpande mätningar och statistikinhämtningar som sker via verksamhetsstatistiken och den årliga undersökningen, kyrkbussen, i samband med att resultaten av dem analyseras. I 2020 års kyrkbuss ställdes frågor om församlingarnas arbete under pandemin och omställningarna som gjordes. I 2021 års kyrkbuss till kyrkoherdarna ställs uppföljande frågor.

Svenska kyrkans beredskap

Det svenska systemet för samhällsskydd och beredskap vilar på tre grundprinciper: Ansvarsprincipen, närhetsprincipen och likhetsprincipen. De är inte reglerade i lag utan bildar bakgrund till regelverk, ansvar och mandat.

Ansvarsprincipen innebär att den som har ansvar för en verksamhet under normala förhållanden, har motsvarande ansvar vid en störning eller kris. Alla aktörer som berörs av en störning, direkt eller indirekt, har ett ansvar att agera även i osäkra lägen. Det ansvaret kallas ibland försiktighetsprincipen. Aktörerna ska också stödja och samverka med varandra.

Närhetsprincipen innebär att en störning eller kris ska hanteras där den inträffar, av dem som är närmast berörda och ansvariga.

Likhetsprincipen innebär att aktörer inte ska göra större förändringar i organisationen än vad situationen kräver. Verksamheten under samhällsstörningar ska alltså fungera som vid normala förhållanden, så långt det är möjligt.

Fram till relationsändringen 2000 reglerades kyrkans ansvar för den kyrkliga beredskapen i allmän lagstiftning.

Det har därför reglerats i kyrkoordningen att det finns en skyldighet att upprätta planer för kris och höjd beredskap på alla kyrkliga nivåer såvitt avser den egna verksamheten.

För den lokala nivån är den kyrkliga beredskapen reglerad i 2 kap. 11 § kyrkoordningen.

Församlingen eller, om församlingen ingår i ett pastorat, pastoratet ska vidta de beredskapsförberedelser som behövs för verksamheten under kris och höjd beredskap.

Beredskap och krishantering i en församling handlar om att samverka med kommun, landsting/sjukvård, polis, stift och andra organisationer. Anordna gudstjänster och minnesstunder, svara för själavård, svara för psykosocialt stöd och diakonala insatser, samverka lokalt, regionalt, inomkyrkligt och med andra trossamfund och andra aktörer, kommunicera och informera, tillhandahålla resurser, till exempel lokaler, förnödenheter och ordna nätverk av frivilliga. Församlingen planerar och övar sin egen beredskap. Församlingen har dessutom ett samhällsansvar för begravningsverksamheten (utom i Tranås kommun och Stockholms stad), kyrkliga kulturminnen, kyrkobokföring och arkiv.

För stiftsnivå är den kyrkliga beredskapen reglerad i 6 kap. 5 § och i 7 kap. 10 § kyrkoordningen.

Stiftet ska vidta de beredskapsförberedelser som behövs för verksamheten under kris och höjd beredskap. (6 kap. 5 §)

Stiftsstyrelsen ska verka för att beredskapsförberedelserna inom stiftet genomförs på ett ändamålsenligt sätt och med en enhetlig inriktning. (7 kap. 10 §)

Stiftskansliets roll omfattar samordning och stöd. Det ska verka för enhetlighet och ändamålsenlighet, planera och vara operativ på regional nivå. Stiftet ska utbilda och öva egen organisation, samverka ekumeniskt och interreligiöst, samverka med länsstyrelse, region, andra myndigheter och organisationer och samverka och samordna med nationell nivå (kyrkokansli och kyrkostyrelse). Stiftskansliet är vanligen inte direkt operativt utan stödjer församlingar, pastorat/kontrakt med resurser vid behov, kommunikation, samverkan och samordning.

För den nationella nivån är den kyrkliga beredskapen reglerad i 12 kap. 2 § kyrkoordningen.

Kyrkostyrelsen ska leda och samordna Svenska kyrkans beredskap. Kyrkostyrelsen ska också vidta de beredskapsförberedelser som behövs för verksamheten på den nationella nivån under kris och höjd beredskap.

Krishantering på nationell nivå omfattar att främja och stödja stiftens beredskapsorganisation före, under och efter en kris, leda och samordna, utbilda och öva egen organisation och i samverkan dela erfarenheter och utveckla arbetet. Den nationella nivån ansvarar för att planera och vara operativ nationellt med egen krisledningsorganisation, samverka med myndigheter och andra organisationer centralt, representera Svenska kyrkan nationellt, samverka interreligiöst och ekumeniskt, samordna kommunikation inomkyrkligt och externt samt stödja krisberedskap för Svenska kyrkan i utlandet och internationella avdelningen.

Sedan 2009 finns på nationell nivå en krissamordning vars verksamhet är reglerad i kyrkokansliets arbetsordning. Krissamordningen är sammankallade i ett nätverk med beredskapshandläggare i varje stift. Redan före pandemin genomfördes kvartalsvisa avstämningsmöten för beredskapsförberedelser. Under pandemin 2020 genomfördes till en början veckovisa möten som under 2021 övergått till att genomföras varannan vecka. Mötena har genomförts till stöd för stift och församlingar genom omhändertagande av frågor till nationell nivå samt vägledning för anpassning till införda och förändrade lagar och restriktioner.

Den nationella nivåns krisledningsgrupp beslutade under våren 2020 att det efter pandemin ska genomföras en utvärdering av det genomförda krisberedskapsarbetet. Den har ännu inte påbörjats. Många stift har också beslutat att göra egna utvärderingar. På Svenska kyrkans intranät finns material och mallar som stöd för krishantering, <https://internwww.svenskakyrkan.se/Krishantering>. Sedan 2008 finns en handbok i krisberedskap som kan användas av de enheter som vill. Handboken har uppdaterats och reviderats under våren 2018. Det finns även en webbutbildning som ger vägledning i hur arbetet med krisberedskap kan bedrivas.

Tidigare behandling i kyrkomötet kring kris och beredskap

Under förra årets kyrkomöte behandlade organisationsutskottet i sitt betänkande O 2017:12 en motion (2017:138) i vilken föreslogs att kyrkomötet skulle uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag om att uttrycket kris och höjd beredskap skulle ersättas i kyrkoordningen med ”kris och katastrofsituationer samt under höjd beredskap”. Utskottet ansåg inte begreppet katastrof vara så etablerat att det var befogat att ändra kyrkoordningen på det sätt som motionären föreslog och föreslog därför att motionen skulle avslås. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Under kyrkomötet 2018 behandlade samhälls- och kulturutskottet i sitt betänkande SK 2018:5 en motion (2018:20) om Svenska kyrkans beredskap vid krissituationer. Utskottet konstaterar att Svenska kyrkans krisberedskap är väl fungerande och påminner om att den nationella nivåns ansvar omfattar att främja och stödja stiftens beredskapsorganisation. Utskottet konstaterar också att Svenska kyrkans krisberedskap inte är inriktad mot specifika händelser utan målet är att bygga förmåga och organisation som förmår hantera alla slags kriser. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motionerna 2021:24, 2021:42 och 2021:84.

Coronapandemin och dess konsekvenser var något som drabbade oss alla på olika sätt. Även om den akuta fasen är över är det något som vi får leva med under en lång tid framöver. Utskottet känner en stolthet i Svenska kyrkans strävan att inte ställa in utan ställa om och upp och vill lyfta fram det arbete som gjorts runt om i kyrkan på alla nivåer. Det har sett olika ut då förutsättningar och behov har varit olika men viljan och arbetet med att fortsätta vara en kyrka under pandemin har funnits där. Utskottet betonar också vikten av att kyrkan nu tar lärdom av de erfarenheter som gjorts. Utskottet konstaterar att mycket av utvärderingsarbetet är förberett och ser fram emot att få ta del av det framöver. Mot bakgrund av detta föreslår utskottet kyrkomötet att avslå motionerna 2021:24 och 2021:42.

Utskottet konstaterar även att det idag redan finns rutiner för krisorganisation och beredskapsplaner inom Svenska kyrkan, reglerat i kyrkoordningen, och att dessa använts och testats under pandemin med ett gott resultat. Det är viktigt att även denna organisation utvärderas och erfarenheter samlas men någon ny organisation eller något arbete utöver det befintliga behövs inte. Därför föreslår utskottet kyrkomötet att avslå motion 2021:84.

Digitalt sammanträde den 7 oktober 2021

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Mattias Nihlgård, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Cecilia Clausen, Ellen Leijen, Birgitta Lindén, Olle Rydell, Anders Brunnstedt, Boel Johansson, Birgit Kullingsjö, Mikael Eskilandersson, Anna-Karin Westerlund, Katarina Ramnerö Ödestad, Tomas Rosenlundh, Elisabeth Sandlund och Marja Hillerström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Ann-Christine Rosengren, Gunilla Lundström, Daniel Larson, Lena Arman, Sofia Särddquist, Lars-Ivar Ericson, Ann-Kristin Jonäng, Anna-Karin Andersson, Eva-Mai Mineur Tynong, Kjell O Lejon, Bengt Olsson och Staffan Bjerrhede.

Biskoparna Fredrik Modéus och Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Motionerna 2021:24 och 2021:42 handlar om att sammanställa och analysera hur omställningen under pandemin genomförts i Svenska kyrkan, på nationell nivå och i stift och församlingar. Det är viktigt att den kunskap och de erfarenheter som vi samlat på oss inom kyrkan tas tillvara på ett adekvat sätt. Vad som fungerade bra och vad som visade sig fungera mindre bra ger oss viktig information att använda i framtiden.

Vi reserverar oss mot utskottets beslut till förmån för ett bifall till motionerna 24 och 42.

Mikael Eskilandersson och Elisabeth Sandlund

Särskild mening 1

Vad gäller motion 2021:24 och 2021:42 menar jag att samlade erfarenheter av pandemin bör sammanställas och publiceras.

Kjell O Lejon

Särskild mening 2

Jag menar att det skulle vara till stor hjälp för församlingar och pastorat att få en sammanställning av erfarenheter gjorda under pandemin.

De olika åtgärder som vidtagits har fått konsekvenser. En sammanställning kan tydliggöra samband mellan åtgärder och konsekvenser för församlingsmedlemmar i olika åldrar och för anställda.

Lena Arman

Kyrkomötet

Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2021:8

Nationell dopkampanj

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2021:55. Motionärerna föreslår att den nationella nivån bör genomföra en nationell dopkampanj.

Utskottet, i likhet med De Ungas Kyrkomöte, menar att det finns goda skäl att bifalla motionen, inte minst mot bakgrunden att dopets sakrament är vägen in i kyrkan. Svårigheten för församlingarna att nå människor med en svag relation till kyrkan och den familjebildande generationen talar också för vikten av att göra dopkommunikationen till en gemensam angelägenhet för hela Svenska kyrkan. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att bifalla motionen.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2021:55.

Motionens förslag

Motion 2021:55 av Sofija Pedersen Videke m.fl., Nationell dopkampanj

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att samordna en nationell dopkampanj.

Bakgrund

Doputveckling

Majoriteten av de dop som utförs i Svenska kyrkan i dag är barndop. År 2005 döptes 68 600 barn i Svenska kyrkan, därefter har antalet barndop minskat i relativt jämn takt och för 2019 var antalet nere i 42 858. Denna nedåtgående trend gäller även om man tittar på andelen nyfödda som döpts där en förälder är medlem i Svenska kyrkan. 2006 döptes 83 procent av andelen födda och 2019 65 procent. Coronapandemin har haft påverkan på dopstatistiken. 2020 döptes 28 594 barn och 2021 har inletts med låga nivåer men med en kraftig ökning av antalet dop under sommaren. Vilken effekt som pandemin har haft på doptalen kommer att visa sig efter att det förflutit ett normalår efter pandemin.

Parallellt med den vikande barndopstrenden sjunker andelen nyblivna föräldrar som är medlemmar i Svenska kyrkan. 53 procent av Sveriges befolkning i åldern 25–34 år är i dag medlemmar i Svenska kyrkan samtidigt som lite mer än 75 procent i åldersgruppen födda i Sverige själva är döpta.

I dag blir kvinnor förstagångsförälder i genomsnitt vid 29 års ålder enligt statistikmyndigheten SCB, och männen är strax över 30 år gamla. 90-talisterna går ur Svenska kyrkan i hög utsträckning i 25-årsåldern och finns därmed i allt lägre utsträckning kvar som medlemmar när första barnet kommer. Skälet till utträde i gruppen är i låg grad kopplat till tro utan ett resultat av en svag relation med låga kunskaper om vad kyrkan gör och om kristen tro.

Efter barndopet är konfirmationstillfället nästa naturliga tillfälle att ta ställning till dopet. Konfirmationen är en viktig faktor till att man som vuxen väljer att själv låta döpa sina barn. 2019 valde 22 procent (31 procent 2012) av alla 15-åringar i Sverige konfirmation och nästan 38 procent av alla 15-åringar som också är medlemmar i Svenska kyrkan. (46 procent 2012). Till detta finns enligt Ganebo Skantz artikel Vuxen- och konfirmanddop – kyrkliga handlingar mot strömmen, (*Nyckeln till Svenska kyrkan 2019*) en viss utveckling av vuxendopen. Fram till 2008 låg antalet vuxna som lät sig döpas relativt konstant runt 500 per år, för att därefter öka och har under de senaste åren legat över 1 000 per år före pandemin

Att följa en tradition eller ge barnet egen valmöjlighet

Studien *Dop i förändring, En studie om föräldrars aktiva val och församlingarnas strategiska doparbete* (Sandberg, Sjölin och Ganebo Skantz) visar att det främsta skälet till att inte låta döpa sitt barn är att ”Jag vill att barnet/barnen ska få välja själva senare i livet” (51,6 procent). Socioekonomi såsom inkomstnivå, utbildningsbakgrund och relation har också stor betydelse för valet av dop.

Var femte anger att de avstår på grund av att de har en svag anknytning till Svenska kyrkan. Andelen medlemmar som säger att de har en tro och att kyrkan är relevant sjunker också för varje generation. Från medlemmar födda 1930-talet eller tidigare där 48 procent angav att kyrkan har en hög relevans till 90-talisterna där andelen sjunkit till 22 procent. På samma sätt har kunskapen om kristen tro minskat per generation. Biskopsbrevet ”och lär dem...” *Ett biskopsbrev om lärande och undervisning* lyfter också fram den utmaning som finns kring dopet och lärandet.

I arbetet med undervisning och lärande står Svenska kyrkan idag inför flera utmaningar som på samma gång utgör möjligheter. För det första måste kyrkan inse och ta konsekvenserna av att det sedan lång tid tillbaka skett ett stort kunskapsstapp om kristen tro och praxis i samhället. Många har inte de grundläggande kunskaperna om de kristna högtiderna och känner ofta inte till de bibeltexter som lyfts fram i det här biskopsbrevet. Den svenska skolan har inte längre uppdraget att ge eleverna en grundläggande dopundervisning och den praktiska förmedlingen av kristen tro i hemmen har minskat.

Församlingarnas dopkommunikation

I kyrkoordningen regleras att församlingarna ska informera nyblivna föräldrar inom Svenska kyrkan om dopet.

Församlingens kyrkoherde ska innan ett barn uppnått sex månaders ålder informera föräldrar eller annan vårdnadshavare som tillhör Svenska kyrkan om dopet och bestämmelserna för kyrkotillhörighet samt erbjuda dem om att låta döpa sitt barn. (19 kap. 8 § kyrkoordningen)

Församlingarnas dopkommunikation är i dag centrerad kring det nyfödda barnet och inte de barn som föds med uppdraget att själva välja när de blir stora. Dopet kommuniceras i dag till nyblivna föräldrar på många sätt utöver dopinbjudan. I gudstjänster, i

församlinglivet såsom barn- och familjeverksamhet och ibland via så kallade doppaket. Information om dopet är tillgänglig på svenskakyrkan.se/dop och på många församlingars webbplatser. Allt från en enkel hänvisning till vart man ska vända sig till ingående beskrivningar. Den tidigare nämnda studien *Dop i förändring. En studie av föräldrars aktiva val och församlingars strategiska doparbete* visar att det vanligaste sättet att informera om dop utöver dopinbjudan är via församlingens egen webbplats. Närmare 80 procent av församlingarna använder också befintlig familjeinriktad verksamhet för att lyfta dopet. 55 procent informerar via församlingsblad och ca 35 procent nyttjar sociala medier. Därmed sker i låg grad en kommunikation som riktar sig utanför den grupp nyblivna föräldrar som församlingen inte redan har en nära relation med.

Att kommunicera dopet är också ett av kyrkoherdarnas prioriterade områden inom kommunikation, men också ett område som de i hög grad anser sig ha ett behov av stöd inom. I kyrkokansliets undersökningar 2018 av kyrkoherdars och kommunikatörers behov av stöd inom kommunikationsområdet, via den så kallade kyrkbussen, angav 60 procent att de ville ha stöd för kommunikation för att öka kännedom och intresse om dop. 54 procent angav att de ville ha stöd för att öka kännedom och intresse för konfirmation och 76 procent att de ville ha stöd för medlemsvård.

Den nationella nivåns erfarenhet och uppdrag

I dag bedrivs inom ramen för medlemsstrategiarbetet ett arbete för att stödja församlingarna att följa den befintlige medlemmen där stöd för dopinbjudan till nyblivna föräldrar finns med.

Den nationella nivån har genomfört större nationella kommunikationssatsningar i samband med till exempel kyrkovalen, allhelgona och extra insatser med anledning av coronapandemin. Det finns också en erfarenhet av en nationell dopsatsning 2017 som lyfte kunskapen om dop hos nyblivna föräldrar via tidningen Mama.

Erfarenheten av tidigare satsningar visar att den nationella nivån tillsammans med stiftens kan arbeta med diversifierad kommunikation som stöder observation i grupper som har en församlingssvag relation och inte uppmärksammar den kommunikation som den lokala församlingen har. Ett exempel är en mätning av kommunikationen i maj 2020 med anledning av coronapandemin där 70 procent av medlemmarna inte sett någon kommunikation från sin församling, men där den nationella julsatsningen senare samma år, initierad av kyrkostyrelsen, i hög grad observerades av människor under 35 år och grupper med en församlingssvag relation.

Erfarenheten av kyrkovalskampanjen 2017 är att satsningar där det finns nationella exempel med möjlighet till lokal anpassning tagits väl emot av församlingarna samtidigt som den fick en hög observation hos medlemmar och allmänheten. Upplägget där nationell nivå tillsammans med stiftens bygger förutsättningar för räckvidd, ökad kännedom och kunskap tillsammans med församlingarnas relationsbyggande kommunikationsarbete ligger väl i linje med kyrkostyrelsens kommunikationsplattform med kommunikationsstrategi antagen 2004 som pekar på att kyrkan ska göra mötet centralt i sin kommunikation.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2021:55.

Utskottet ser att en dopsatsning är av vikt utifrån det momentum som analysenheten i sin kartläggning av medlemsutvecklingen kallar möjligheternas fönster. Det utgörs av att vi har en familjebildande generation som nu står inför vägvalet att döpa sina barn.

Det är en avgörande framtidsfråga, både ur ett missionsperspektiv och ur ett andligt hållbarhetsperspektiv. Under beredningen av ärendet har utskottet fått insikt om att det är rätt tid att intensifiera kommunikationen kring dopet och göra en satsning för att stärka dopseden. I dag är en stor del av förstagångsföräldrarna inte längre medlemmar och därmed bjuder församlingarna in allt färre barn till dop.

Den vanligaste medlemmen i dag är 25 år gammal, samtidigt som den vanligaste utträdaren är i samma ålder. Skälet till utträde i denna grupp är ett resultat av en svag relation med låga kunskaper om vad kyrkan gör snarare än avsaknad av tro.

Utskottet ser det som angeläget att den nationella nivån genomför årligen återkommande kommunikationssatsningar om dopet i enlighet med kyrkostyrelsens målbild 1 om stärkt förmåga att bidra till ett församlingsliv som möter samtidens utmaningar i Verksamhet och ekonomi (KsSkr 2021:1). Det är angeläget att ge detta kommunikationsstöd då många församlingar saknar bra förutsättningar för strategiskt kommunikationsarbete för att nå den snabbt växande grupp av människor, inte minst barn och unga, som saknar upparbetad eller nära relation till kyrkan. Att göra insatser för dopet i alla åldrar och livssituationer ser utskottet som särskilt viktigt. Att knyta an till konfirmationen och uppdraget att vara fadder, men också att dopet kan utföras på olika sätt i alla åldrar.

Utskottet, i likhet med De Ungas Kyrkomöte, menar att det finns goda skäl att bifalla motionen, inte minst mot bakgrunden att dopets sakrament är vägen in i kyrkan. Utskottet understryker vikten av att den kommunikation som genomförs på olika nivåer är teologiskt reflekterad där människor får möta evangelium och dopets kärna utifrån sina egna förutsättningar. Vidare lyfter utskottet de goda erfarenheterna av kommunikationssatsningen med anledning av det nyss avslutade kyrkovalet där Svenska kyrkan synliggjordes både nationellt och lokalt som församling.

Utskottet föreslår därför kyrkomötet att bifalla motionen.

Digitalt sammanträde 7 oktober 2021

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Anton Härder, ordförande

Magdalena Widmark, sekreterare

Beslutande: Anton Härder, ordförande, Cecilia Clausen, Ellen Leijen, Birgitta Lindén, Olle Rydell, Sofia Rosenquist, Anders Brunnstedt, Boel Johansson, Birgit Kullingsjö, Mikael Eskilandersson, Anna-Karin Westerlund, Katarina Ramnerö Ödestad, Tomas Rosenlundh, Elisabeth Sandlund och Marja Hillerström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Ann-Christine Rosengren, Gunilla Lundström, Daniel Larson, Lena Arman, Sofia Särduquist, Lars-Ivar Ericson, Ann-Kristin Jonäng, Anna-Karin Andersson, Eva-Mai Mineur Tynong, Kjell O Lejon, Bengt Olsson och Staffan Bjerrhede.

Biskoparna Fredrik Modéus och Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Jag vill betona vikten av att tydligt teologiskt grunda den föreslagna nationella dopkampanjen i de bekännelseskriterier som finns antagna av Svenska kyrkan, såsom *Luthers lilla katekes*, *Luthers stora katekes* och *Augsburgska bekännelsen*.

Kjell O Lejon

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2021:9

Kyrklig kulturkanon

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2021:57 som handlar om att genom en nationell satsning uppmärksamma kyrkliga traditioner i form av en kyrklig kulturkanon. Utskottet konstaterar att det som efterfrågas i motionen redan pågår i församlingarna. Utöver detta finns programmet för lärande och undervisning som i linje 3 fokuserar på undervisning om kristen tro i det offentliga rummet och att exempelvis förmedla kristen tradition, kultur och kulturarv till en bred allmänhet.

Med hänvisning till ovanstående föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motionen. Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2021:57.

Motionens förslag

Motion 2021:57 av Julia Kronlid m.fl., Kyrklig kulturkanon

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inom ramen för en nationell satsning för att uppmärksamma våra kyrkliga traditioner ta fram ett pedagogiskt material i form av en kyrklig kulturkanon.

Bakgrund

Kunskapsnivån om kristen tro har sjunkit bland allmänheten, samtidigt som de existentiella och andliga behoven är stora i alla åldrar. 2019 uppmanade därför kyrkomötet hela kyrkan till en långsiktig och systematisk satsning på undervisning och lärande. Undervisning tillhör församlingens grundläggande uppgift. Stiften och nationell nivå stödjer arbetet.

Biskopsbrev om lärande och undervisning

I början av hösten 2021 utkom *"och lär dem ..."* – Ett biskopsbrev om lärande och undervisning. Biskopsbrevet förmedlar vad undervisningens roll är, vad det är att kunna något och vad det är att lära sig något.

I brevet skriver biskoparna att Svenska kyrkan idag står inför flera utmaningar som på samma gång utgör möjligheter när det gäller arbetet med undervisning och lärande. För det första måste kyrkan inse och ta konsekvenserna av att det sedan lång tid tillbaka skett ett stort kunskapsstapp om kristen tro och praxis i samhället. Skolan har inte längre ett uppdrag att ge eleverna en grundläggande dopundervisning och den praktiska förmedlingen av kristen tro i hemmen har minskat.

Biskoparnas urval

I slutet av biskopsbrevet finns exempel på viktiga bibeltexter, böner och psalmer från vår kristna tradition som biskoparna valt ut. Biskoparna konstaterar att många inte har grundläggande kunskaper om de kristna högtiderna eller känner till de bibeltexter som lyfts fram i biskopsbrevet. Urvalet ska stimulera och vägleda arbetet med undervisning och lärande i kristen tro. Syftet är inte att exkludera eller utesluta. Det är inte heller tänkt att vara en kanon.

Kanon betyder rättesnöre eller regel och står för en religions grundläggande innehåll. I evangelisk-luthersk tradition används det i första hand om den förteckning av böcker som ingår i den heliga skrift (kanoniska böcker).

Svenska kyrkans plattform för kultur

Förra året antog kyrkostyrelsen Svenska kyrkans plattform för kultur, som säger att Svenska kyrkans nationella nivå ska verka för ett rikt och mångfaldigt kulturliv som främjar dialogen kring tro och livstolkning (kyrkoordningen 10 kap. 3 § punkt 9). Plattformen är vägledande för den nationella nivåns arbete med kulturfrågor och kan också fungera som inspiration för stift och församlingar. Den har teologiska utgångspunkter, riktning och vägval för Svenska kyrkans engagemang under de närmaste fem åren och ska ses tillsammans med plattformen för musik som fastställdes av kyrkostyrelsen 2018.

Lärande och undervisning

Svenska kyrkans arbete med undervisning och lärande kommer till uttryck på många olika sätt. Programmet Lärande och undervisning samlar och utvecklar Svenska kyrkans arbete med lärande och undervisning. Syftet är att öka och fördjupa kunskapen om kristen tro och tradition hos många människor. Programmet samordnas från nationell nivå och omfattar alla nivåer i Svenska kyrkan.

Satsningen ska stödja och utveckla kyrkans systematiska och sammanhållna arbete med undervisning i kristen tro. Kristen tro ska vara bärande och meningsfull i människors liv. Men då trons verklighet är känd, upplevd och levd av allt färre behöver kyrkan kraftsamla kring undervisningsuppdraget. Det handlar både om att möta människor med trons existentiella tilltal och att göra kristen tradition och kulturarv levande, intressant och tillgängligt. Under 2021 har kyrkostyrelsen beslutat att avsätta 14 miljoner kronor för satsningar på lärande och undervisning inom stiftet.

Utveckla pågående verksamhet

En utgångspunkt för programmet är att undervisning redan pågår: i församlingarnas gudstjänster, kyrkliga handlingar, konfirmandundervisning, barnverksamhet, samtalsgrupper och inte minst i ett rikt kultur- och musikliv. Också på stiftsnivå drivs strategiska projekt som på olika sätt fokuserar kunskap och lärande.

Programmet har en gemensam inriktning men de olika stiftet lägger upp sitt arbete på olika sätt. Arbetet utformas efter tre linjer, som motsvarar de arenor där människor möter Svenska kyrkans undervisning. Programmet ska utveckla den undervisning som bedrivs

- ◆ i församlingen
- ◆ på digitala arenor
- ◆ i det offentliga rummet.

Linje 1 – undervisning i församlingen

I den första linjen av programmet får församlingar stöd i sitt arbete med lärande och undervisning. Arbetet sker i nära samverkan mellan stift och nationell nivå.

Hösten 2019 gjorde medarbetare från stift och nationell nivå gemensamt ett antal besök i församlingar av olika storlek och karaktär, i alla stift. Huvudsyftet var att få en bild av hur undervisningsarbetet ser ut runt om i landet och fånga upp församlingsmedarbetarnas behov och önskemål beträffande undervisningsuppdraget. Både vid dessa besök och i samtal med stiftsreferensgruppen för lärande och undervisning blev det tydligt att det finns gott om både material och metoder, men att dessa inte delas i tillräcklig utsträckning.

Därför blev fokus 2020 och 2021 att ta fram en digital resursbank för lärande och undervisning, och på att utveckla material som saknas. Syftet med resursbanken är att alla medarbetare ska kunna hitta och dela med sig av material för att undervisa om kristen tro och tradition, i olika former och för olika målgrupper och situationer. Den ska driva hela Svenska kyrkans engagemang i undervisning genom att tillhandahålla gemensamma utgångspunkter och förhållningssätt, lyfta angelägna frågor samt introducera nyheter.

Från sommaren 2021 öppnas resursbanken successivt. Ett antal pilotförsamlingar och pastorat, liksom ett antal medarbetare på stiftskanslierna har börjat testa den. Webbplatsen är inomkyrklig och bygger på samma tekniska plattform som den nya intranätslösningen inom Microsoft 365.

Linje 2 – undervisning på webben

Den andra linjen handlar om undervisning om kristen tro på webben. Sedan flera år finns Svenska kyrkan på nätet: på Svenska kyrkans webbplats och i sociala medier. De som vill veta mer om tro, tradition och ett kristet liv söker sig fram på nätet. De som vill dela existentiella frågor med andra söker sig till olika former av sociala medier.

För Svenska kyrkan är detta naturliga arenor för att kommunicera med många och på olika sätt: i text, med bild och film. Det sker genom församlingarnas och stiftens webbplatser, i Facebookgrupper, på Twitter och Instagram. Även om den nationella nivån inte har samma direkta uppdrag att undervisa som församlingar och stift, kan man se den gemensamma webbplatsen och nationella konton på sociala medier som digitala rum för undervisning. Här uttrycks, gestaltas och delas erfarenheter om tro och liv.

Kristen tro på webbplatsen

Programmet har uppdraget att utveckla sidorna om kristen tro på svenskakyrkan.se. Syftet är att ge medlemmar och andra intresserade tillgång till texter och annat material som både ger svar på grundläggande frågor om kristen tro och som resonerar om existentiella teman ur kristna perspektiv.

Målet är att framställa kristen tro som en helhet, det vill säga motverka den fragmentisering av tron som är vår tids utmaning för kyrkan. På sikt ska webbens material fungera som ett gemensamt bibliotek för hela Svenska kyrkan, till exempel när församlingar vill göra e-utbildningar anpassade för olika situationer och målgrupper.

Linje 3 – det offentliga rummet

Programmets tredje linje handlar om undervisning om kristen tro i det offentliga rummet. Många människor möter kristen tro i kyrkans kulturverksamhet och kulturarvsarbete. Undervisning handlar också om att förmedla kristen tradition, kultur och kulturarv till många människor.

Många församlingar har en omfattande verksamhet tillsammans med skolan för att bidra till elevernas kunskap och upplevelse av kyrkans berättelse och miljöer. Men arbetet ser olika ut i olika församlingar. Under 2020 och 2021 tar kyrkokansliet fram ett material för att stödja de församlingar som vill utveckla sina kontakter med skolan, inom de ramar som lagstiftning och skolans önskemål sätter.

Kultursatsning

Under hösten 2020 uppmärksammades kyrkans kulturliv i en särskild satsning med koppling till programmet. Syftet var att synliggöra Svenska kyrkan som en av landets största kulturaktörer och samverkanspartner inom det kulturella området.

Den ena delen handlade om att synliggöra omfattningen och det samhällsekonomiska värdet av kyrkans arbete med kultur och kulturarv. Analysföretaget Ramboll har på uppdrag av generalsekreteraren tagit fram rapporten *Svenska kyrkans samhällsekonomiska bidrag till kultur och kulturarv*, där man beräknar det samhällsekonomiska värdet av Svenska kyrkans kulturverksamhet till 2,3 miljarder kronor om året. Utöver detta tillkommer ekonomiska spridningseffekter på ytterligare 2,7 miljarder kronor. De största områdena gäller förvaltning och utveckling av det gemensamma kulturarvet och musikverksamheten inom Svenska kyrkan.

Den andra delen av kultursatsningen bestod i att från sommaren 2020 och ett år framåt lyfta Svenska kyrkan som digital kulturaktör i coronatid. Svenska kyrkan stänger inte ned, utan ställer om.

Kommunikation under pandemin

Under 2020 förstärkte kyrkokansliet sin externa kommunikation med anledning av den rådande pandemin. Vid sidan av information i och utbyggnad av egna kanaler och mediaarbete förstärktes insatsen med köpt kommunikation under året. Den köpta kommunikation som startade under påsken hade två spår och syften. Att öka kännedom om och driva trafik till Jourhavande präst samt att visa på kyrkans närvaro under påsken på nya sätt genom att publicera påskpredikan på annonsplats. Under allhelgona och jul upprepades detta och kompletterades även med köpt utrymme i TV. Under hela året erbjöds även församlingar att engagera sig i arbetet och under allhelgona och jul satsades det på att ta fram affischer och annonser för lokalt bruk. Denna satsning har fortsatt under 2021 och till exempel innehållit en sommarsatsning som lyfter kulturarvet. I höst fortsätter arbetet med kommunikation inför allhelgona, advent och jul.

Digital strategi och digitala kanaler

Svenska kyrkan antog en digital strategi 2013. Sedan dess har den digitala arenan vuxit och utvecklats på många sätt men syftet och meningen med strategin stämmer också idag. Svenska kyrkan är öppen för alla och välkomnar var och en som söker sig till henne: troende, sökare och tvivlare. Svenska kyrkans uppdrag ska avspeglas i mötet med medlemmar och icke-medlemmar oavsett om det sker vid gudstjänster, på webben, i medier eller i andra sammanhang.

De digitala plattformarna är centrala för Svenska kyrkans kommunikation och arbetet där blir i allt högre utsträckning även en naturlig del av Svenska kyrkans verksamhet. På de digitala platserna möts kommunikation, teologi och verksamhet.

Det nationella Facebook-kontot har återkommande tillfällen under rubriken Fråga prästen, där man får ställa frågor till en grupp präster som svarar.

Kommunikation kring kyrkliga traditioner ingår i den löpande kommunikationen i sociala medier. Andra exempel är delande av favoritpsalmer eller den livesända andakten varje tisdag på det nationella Facebook-kontot.

På Instagram finns bland annat ett vandringskonto som varje vecka tas över av en ny person: "Följ en medlem i Svenska kyrkan". Det kan till exempel vara en präst, församlingspedagog eller deltagare på ett läger. Ett annat Instagramkonto, Kulturarvet, fokuserar på att lyfta Svenska kyrkans rika kulturarv.

Tankar inför helgen

Bloggen Tankar inför helgen publicerar varje vecka kort predikan, som tolkar söndagens tema och bibeltexter ur ett vardagsperspektiv. Inlägget delas på Svenska kyrkans Facebooksida med målet att bjuda in till samtal – ett digitalt kyrkkaffe efter en gudstjänst, en möjlighet att prata om de associationer och tankar som väcks av predikan.

Appen kyrkan

Kyrkomötet biföll 2014 motion 2014:22 (KmSkr 2014:17) och kyrkostyrelsen fick i uppdrag att skapa en barnportal för Svenska kyrkan på nätet. Det digitala materialet för barn togs fram i samarbete med Västerås stift och resulterade i appen Kyrkan som riktar sig till barn i förskoleåldern. Appen utgår från kyrkorummet och förmedlar Svenska kyrkans liv, lära och traditioner på ett positivt och pedagogiskt sätt. I den kan du besöka en kyrka för att bland annat spela på orgeln, hälla vatten i dopfunten och måla ett kyrkfönster. I appen finns också korta filmer om de kyrkliga handlingarna dop, vigsel, begravning.

I appen finns även två filmer som svarar på frågan varför vi firar jul respektive påsk. Filmerna finns tillgängliga på Svenska kyrkans webb och har delats i sociala medier av nationell nivå samt av stift och församlingar.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2021:57.

Motionärerna önskar uppmärksamma kyrkliga traditioner genom en nationell satsning i form av en kulturkanon. Utskottet håller med om att det är viktigt att uppmärksamma de kyrkliga traditionerna men konstaterar att detta redan sker i församlingarna.

Utskottet hänvisar också till det aktuella biskopsbrevet om lärande och undervisning som avslutas med exempel på viktiga texter från vår kyrkliga tradition. Urvalet är inte tänkt att betraktas som en kanon eller att exkludera andra texter, utan är menat att stimulera och vägleda arbetet med undervisning och lärande i kristen tro. Utskottet anser även att kanon är ett problematiskt begrepp då det mer begränsar än öppnar upp.

Utskottet hänvisar till tidigare besök i utskottet av företrädare för programmet för lärande och undervisning som redogjort för pågående och kommande arbete, inte minst med sidorna om kristen tro på webbplatsen. I programmets linje 3 är fokus på undervisning om kristen tro i det offentliga rummet och att bland annat förmedla kristen tradition, kultur och kulturarv till en bred allmänhet, vilket också visar på att det redan pågår ett arbete inom det område som efterfrågas i motionen.

Utskottet föreslår därför att motion 2021:57 ska avslås.

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Hannah Häggström, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Cecilia Clausen, Ellen Leijen, Birgitta Lindén, Olle Rydell, Anders Brunnstedt, Boel Johansson, Birgit Kullingsjö, Mikael Eskilandersson, Anna-Karin Westerlund, Katarina Ramnerö Ödestad, Tomas Rosenlundh, Elisabeth Sandlund och Marja Hillerström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Ann-Christine Rosengren, Gunilla Lundström, Daniel Larson, Lena Arman, Sofia Särdaqvist, Lars-Ivar Ericson, Ann-Kristin Jonäng, Anna-Karin Andersson, Eva-Mai Mineur Tynong, Kjell O Lejon, Bengt Olsson och Staffan Bjerrhede.

Biskoparna Fredrik Modéus och Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Det kristna kulturarvet har tjänat Sverige väl och är djupt rotat i vår kultur och vår kristna värdegrund ligger till grund för vår lagstiftning. De kristna traditionerna är fortfarande en självklarhet för de flesta även icke troende och verkar som en sammanhållande kraft i vårt samhälle då familjer samlas tillsammans för att fira såväl jul, påsk och pingst.

Men många barn och ungdomar som växer upp, oaktat svensk eller utländsk bakgrund, har en bristande kontakt med kyrkan och bristande kunskap om djupet i vårt kristna kulturarv och innebörden av våra kristna traditioner, helger och högtider. Motionen föreslår därför att framställa ett pedagogiskt material i form av en kyrklig kulturkanon. Då mitt yrkande inte fick gehör av utskottet, reserverar jag mig till förmån för ett bifall av motionen i sin helhet.

Mikael Eskilandersson

Kyrkomötet Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2021:10

Uttalanden i samhällsfrågor

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2021:76 Uttalanden i samhällsfrågor. Motionen behandlar frågan om behovet av att utarbeta en policy för Svenska kyrkan på nationell nivå angående uttalanden i samhällsfrågor och politiska frågor.

Utskottet delar uppfattningen i läronämndens yttrande i ärendet. Utskottets mening är att det inte på ett entydigt sätt går att avgöra vilka samhällsfrågor som direkt berör Svenska kyrkan och vilka som inte gör det. Bedömningen av vilka frågor som berörs av evangelium och hur dessa frågor bör behandlas måste därför alltid vara föremål för tolkning. Utskottet föreslår kyrkomötet att avslå motion 2021:76.

Till betänkandet finns två reservationer.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2021:76.

Motionens förslag

Motion 2021:76 av Olle Reichenberg m.fl., Uttalanden i samhällsfrågor

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta en policy för Svenska kyrkan på nationell nivå, och dess organ som står till trossamfundets förfogande, angående uttalanden i samhällsfrågor och politiska frågor som inte direkt berör Svenska kyrkan.

Yttrande från läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2021:76 i Ln 2021:10y, *bilaga*.

Bakgrund

Företräderskap

Grundläggande i en evangelisk-luthersk kyrka är att det läggs en stor vikt vid den enskilde kristnes personliga ansvar. Med utgångspunkt i evangeliet och det egna samvetet ska varje människa själv bilda sig en uppfattning och har rätt att uttala den. I lärofrågor har biskoparna och varje präst i enlighet med givna löften ett särskilt ansvar. När det gäller samhällsfrågor pekar den profetiska diakonin på kallet att utifrån en kristen livstolkning synliggöra orättvisor och uppmärksamma när människor far illa. Att uppmärksamma samhället på situationer och strukturer där människor riskerar att hamna i kläm. Detta är dock inte bara diakonens ansvar utan hela Svenska kyrkans.

Den nationella nivåns ansvar

Till den nationella nivåns uppgifter hör att vara kyrkans röst utåt såväl i det svenska samhället som internationellt. (Fjärde avdelningen, Inledning). Kyrkostyrelsen har tillsammans med ärkebiskopen och övriga biskopar ansvar för Svenska kyrkans företräderskap och deltar i enlighet med uppdraget i samhällssamtalet. Kyrkostyrelsen för därmed dialog med regering, myndigheter och internationella organ genom bland annat medverkan i statliga utredningar och genom att svara på remisser. Kyrkostyrelsen beslutar om de remisser som inkommer ska besvaras.

Målbild 2. En erkänd part i samhällsdebatten

Kyrkomötet fastställde 2018 Kyrkostyrelsens skrivelse 2018:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2019–2021 med tre långsiktiga målbilder för 2030. De syftar till att tydliggöra och beskriva kyrkostyrelsens ambition på längre sikt och säkerställa att arbetet på den nationella nivån bidrar till de långsiktiga målen.

Målbild 2 lyder: År 2030 finns ett starkt engagemang i Svenska kyrkan för ett hållbart samhälle i Sverige och i världen. Till varje målbild finns ett eller flera delmål som ligger till grund för planering, genomförande, uppföljning, lärande och utveckling i den samlade verksamheten för planeringsperioden.

Ett av dessa områden är påverkansarbete. Områden som då bedömdes vara aktuella för påverkansarbete under planeringsperioden var bland annat migration och asylfrågor, integration och etablering av nyanlända, trossamfundens och civilsamhällets roll och förutsättningar i samhället, demokrati och delaktighetsfrågor, rättighets- och försoningsfrågor, biståndsfrågor och internationell solidaritet. Kyrkomötet har därefter tagit ställning till målbildens inriktning gällande Svenska kyrkan som samhällsaktör 2019 och 2020.

Samhällssamtal i ekumenisk kontext

Svenska kyrkan är en del av den världsvida kyrkan. Genom samarbetet inom ACT-alliansen, Action by churches together, Lutherska världsförbundet och Kyrkornas världsråd deltar Svenska kyrkan tillsammans med kyrkor över hela världen i det offentliga samtalet. Lutherska världsförbundet har arbetat fram studiedokumentet *Kyrkan i det offentliga rummet* där teologer från lutherska kyrkor i Latin- och Nordamerika, Afrika, Asien och Europa deltagit. Studiedokumentet manar medlemskyrkorna till reflektion och till att ta en tydlig plats i det offentliga rummet så att skapelsen blir en rättvis plats för alla.

Svenska kyrkans offentliga ställningstaganden – hantering av remisser

Svenska kyrkan uppmanas regelbundet att ta ställning i samhällsfrågor genom remisser från staten. Remisser till Svenska kyrkan besvaras av kyrkostyrelsen och handläggs normalt av den nationella nivån. Rätten att fatta beslut om remissyttranden är generellt delegerad till kyrkostyrelsens arbetsutskott. En remiss kan beröra teologiska och ekumeniska frågor av större vikt och kyrkoordningen reglerar att kyrkostyrelsen i sådana fall ska begära in yttrande från biskopsmötet.

I de fall både Svenska kyrkan och Sveriges kristna råd, SKR, får en remiss för yttrande sker i beredningen ett samarbete med företrädare för SKR när förslaget till yttrande utarbetas. Råder samsyn lämnas ett gemensamt yttrande.

Kyrkomötet 2012 beslutade att införa bestämmelser i kyrkoordningen gällande barnkonsekvensanalys och kyrkostyrelsens instruktion om att i ”egna” ärenden och

beslut om skrivelser till kyrkomötet ”verka för barnets bästa och göra barnkonsekvensanalyser inför beslut”. Generalsekreteraren har därutöver beslutat att kyrkokansliet i sin beredning av ärenden till kyrkostyrelsen och övriga styrorgan ska ha genomfört barnkonsekvensanalyser inför beslut i vissa övriga ärenden, till exempel remissvar.

Behandling i tidigare kyrkomöten

En fråga behandlades av 2001 års kyrkomöte (Fr 2001:8). Den gällde policy för uttalanden å Svenska kyrkans vägnar. Svaret från kyrkostyrelsen om vem som har rätt att uttala sig var att det inte finns någon policy men att styrelsen tillämpar en praxis grundad i kyrkoordningen, 10 kap. om den nationella nivåns uppgift. ”De uttalanden som görs, oavsett instans på nationell nivå som yttrar sig, har karaktären av vägledning och särskilt skall betonas just vägledning” och att det är ”frihet under ansvar som råder”.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2021:76.

Utskottet understryker att kyrkan är en profetisk röst och att hennes engagemang alltid måste springa ur evangeliet. Som kyrka har vi en skyldighet att visa solidaritet med utsatta människor och delta i det offentliga samtalet. Evangeliet gäller i alla tider och måste därför ständigt gestaltas på nytt i mötet med sin samtid. Bedömningen av vilka frågor som berörs av evangelium och hur dessa frågor bör behandlas måste alltid vara föremål för tolkning. Därför kan inte en allmängiltig policy befästas.

Utskottet delar alltså uppfattningen i läronämndens yttrande att det inte på ett entydigt sätt går att avgöra vilka samhällsfrågor som direkt berör Svenska kyrkan och vilka som inte gör det. Utskottet föreslår kyrkomötet att avslå motion 2021:76.

Digitalt sammanträde den 7 oktober 2021

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Anton Härder, ordförande

Magdalena Widmark, sekreterare

Beslutande: Anton Härder, ordförande, Cecilia Clausen, Ellen Leijen, Birgitta Lindén, Olle Rydell, Sofia Rosenquist, Anders Brunnstedt, Boel Johansson, Birgit Kullingsjö, Mikael Eskilander, Anna-Karin Westerlund, Katarina Ramnerö Ödestad, Tomas Rosenlundh, Elisabeth Sandlund och Marja Hillerström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Ann-Christine Rosengren, Gunilla Lundström, Daniel Larson, Lena Arman, Sofia Särdaqvist, Lars-Ivar Ericson, Ann-Kristin Jonäng, Anna-Karin Andersson, Eva-Mai Mineur Tynong, Kjell O Lejon, Bengt Olsson och Staffan Bjerrhede.

Biskoparna Fredrik Modéus och Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

SK 2021:10

Reservation 1

Jag reserverar mig mot beslutet till förmån för motion 2021:76.

Mikael Eskilandersson

Reservation 2

Vi reserverar oss mot beslutet till förmån för motion 2021:76.

Anna-Karin Westerlund och Katarina Ramnerö Ödestad

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2021:10y

Uttalanden i samhällsfrågor

Läronämndens yttrande över motion 2021:76

Läronämnden konstaterar i likhet med motionen att Svenska kyrkan på nationell nivå har i uppgift ”att vara kyrkans röst utåt såväl i det svenska samhället som internationellt” (Inledning till kyrkoordningens fjärde avdelning).

Läronämnden vill framhålla att det inte på ett entydigt sätt går att avgöra vilka samhällsfrågor som direkt berör Svenska kyrkan och vilka som inte gör det. Bedömningen av vilka frågor som berörs av evangelium och hur dessa frågor bör behandlas måste därför vara föremål för tolkning i varje tid.

Läronämnden har tidigare framhållit:

Det uppstår ständigt situationer där såväl den enskilde som en församling, ett stift eller en kyrka erfar en skyldighet att visa solidaritet med utsatta människor och deltaga i det offentliga samtalet. Detta ansvar är ofrånkomligt och även om osäkerheten alltid finns där, liksom risken att ta fel, så är det en del av kyrkans uppdrag att i varje tid ge röst åt evangelium och ta ställning i etiska frågor. (Ln 2004:3y)

Svenska kyrkan har i sitt uppdrag ansvar för samhällsfrågor. Kyrkans tro, bekännelse och lära får alltid politiska konsekvenser, vilket dock aldrig bör innebära att kyrkan förskriver sig till ett politiskt parti. (Ln 2010:8y)

Uppsala den 27 augusti 2021

På läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Cecilia Nahnfeldt, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Karin Johannesson, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Johan Dalman, biskop Mikael Mogren, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Sören Dalevi, biskop Eva Nordung Byström, biskop Thomas Petersson, biskop Andreas Holmberg, Marta Axner Ims, Teresa Callewaert, Göran Eidevall, Eva-Lotta Grantén, Håkan Möller, Jesper Svartvik och Mikael Winninge.

Biskop Susanne Rappmann har deltagit i nämndens överläggningar men var inte närvarande vid beslutstillfället.

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2021:11

Psykisk ohälsa

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2021:80 i vilken föreslås ett ökat stöd till stift och församlingar i arbetet mot psykisk ohälsa. Utskottet konstaterar att arbetet mot psykisk ohälsa är en angelägen fråga och att Svenska kyrkans arbete med psykisk ohälsa redan idag är omfattande. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2021:80.

Motionens förslag

Motion 2021:80 av Margareta Andersson, Psykisk ohälsa

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att initiera ökat stöd till stift och församlingar i arbetet mot psykisk ohälsa.

Bakgrund

Svenska kyrkan har på olika sätt uppmärksammat psykisk ohälsa. Det har skett och sker i diakonin, i sjukevård och övrig verksamhet som kommer i kontakt med människor. Stadsmissionen har samtalsmottagningar för barn och unga på ett antal platser i landet. På flera platser sker samverkan mellan exempelvis kommunen och Svenska kyrkan kring verksamheter som vill stödja barn och ungdomar som på olika sätt lever i utsatthet.

Svenska kyrkan vill se hela människan och arbetar med andlig hållbarhet och existentiell hälsa – förmågan att tro på och ta vara på livet. Existentiell hälsa är en viktig del av människans välbefinnande och är en nyckel till att motverka den ökande psykiska ohälsan. Enligt Världshälsoorganisationen (WHO) påverkar den existentiella hälsan även hur man uppfattar sin fysiska, psykiska och sociala hälsa.

I det ekumeniska arbetet, som samordnas av Sveriges kristna råd, SKR, sätter man varje år fokus på diakonin i september. Under åren 2016 och 2017 var fokus på ungdomars psykiska hälsa och ohälsa och 2018 och 2019 var temat äldres psykiska ohälsa, under 2020 och 2021 är temat ensamhet.

I SKR:s rapport *Utsatthet i pandemitid – kyrkornas bild 2020* analyseras särskilt åtta utsatta grupper i samhället, däribland hemlösa, äldre med låga inkomster, papperslösa och utsatta EU-medborgare. Rapporten beskriver varje grupp, samt ger en analys om behov av mobilisering på akut och lång sikt. I samband med lanseringen av rapporten sa Karin Wiborn, dåvarande generalsekreterare för SKR:

Behovet av stöd till dessa grupper ökar kraftigt just nu. Kyrkorna och dess diakonala organisationer kommer att möta nya målgrupper och framför allt ett ökat antal människor i psykisk ohälsa i sviterna av covid-19 på grund av bland annat arbetslöshet och hemlöshet.

Rapporten beskriver både nya och sedan tidigare kända grupper som lever i utsatthet. En ny grupp är unga som tidigare varit timanställda och som nu tappat fotfästet och står utan arbete, mat och bostad. Kyrkorna ser också en märkbar ökning av fattiga äldre och ensamma som besöker den öppna verksamheten för att få mat och gemenskap. Mycket av den sociala verksamheten sker idag utomhus. Härbärgen har fått spridas ut till flera lokaler för att människor ska kunna vila smittsäkert.

Psykisk ohälsa under pandemin

En studie från Uppsala universitet visar att den mentala ohälsan har ökat kraftigt under pandemin. 1 500 personer i åldern 18–88 år svarade på forskarnas webbenkät mellan mitten av maj 2020 och mitten av juni 2020. 30 procent av deltagarna led av depression, jämfört med 10,8 procent i en jämförbar studie från 2013. 24 procent hade ångest, tidigare var den siffran 14,7 procent. 38 procent hade också svårt att sova, men här fanns inte jämförbara siffror i den tidigare studien. Sverige ligger på samma nivå som rapporterats från andra europeiska länder och Kina.

De som löper störst risk att drabbas är människor som har en tidigare historia av mental ohälsa. Även personer med fysisk ohälsa och de som är oroliga för sin ekonomi är mer sårbara. När det gäller ålder mätte yngre personer, mellan 18 och 30 år, sämst.

En sammanställning som Folkhälsomyndigheten gjort av internationell forskning visar också att det psykiska välbefinnandet verkar ha minskat samtidigt som psykiska besvär har ökat under pandemin. Det tycks finnas ett samband mellan att uppge psykiska besvär och att själv ha varit sjuk i covid-19 eller att ha en närstående eller bekant som varit det.

Ytterligare vetenskapliga studier bekräftar bilden – till exempel en brittisk undersökning, publicerad i april 2020, som visade att patienter som haft covid-19 löper en förhöjd risk att drabbas av psykiatriska problem (The Lancet Psychiatry). Forskare vid Högskolan väst i Trollhättan har visat att särskilt flickor samt ungdomar med distansundervisning drabbats av en sämre psykisk hälsa.

I en sammanställning av den internationella vetenskapliga litteraturen om covid-19-pandemin och psykisk hälsa som Folkhälsomyndigheten gjort är bilden däremot splittrad. Flera studier pekar på ökade psykiska besvär och ökad upplevd ensamhet, andra gör det inte.

I studien *Omtanke2020: Psykisk och allmän hälsa i Sverige under covid-19-pandemin* – samarbetar svenska forskare med kollegor i Danmark, Norge, Island, Estland, Skottland och USA. Där kommer deltagarna följas under fem års tid efter det att Folkhälsomyndigheten markerat att pandemin är över för att långsiktigt se vilka konsekvenser pandemin fått på den mentala hälsan.

Tillsammans med Västerås stift och forskare inom området utarbetar nationell nivå ett material kring barns och ungas psykiska hälsa med namnet *Meningen med mig*. Arbetet beräknas vara klart under 2021 och kan användas av stift och församlingar.

Behandling vid tidigare kyrkomöten

Frågor som rör psykisk ohälsa har behandlats av kyrkomötet vid flera tillfällen. Till kyrkomötet 2005 inkom två motioner om suicidprevention (2005:17 och 2005:107).

Kyrkolivsutskottet (Kl 2005:8) föreslog med anledning av motionerna att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att utreda vad Svenska kyrkan kan göra för att bidra till att förebygga självmord, vilket även blev kyrkomötets beslut.

Året efter, 2006, behandlade kyrkomötet motion 2006:7 som handlade om att öka Svenska kyrkans tillgänglighet, främst via telefon. Kyrkolivsutskottet ansåg att tillgänglighet är en viktig fråga för Svenska kyrkan, men eftersom kyrkostyrelsen redan påbörjat ett arbete inom området föreslog utskottet att motionen skulle avslås (Kl 2006:3). Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Till 2014 års kyrkomöte hade det inkommit en motion (2014:66) som handlade om utökad familjerådgivning. Utskottet ansåg att kyrkostyrelsen redan verkar för att Svenska kyrkans familjerådgivning ska utvecklas. I betänkandet konstaterade kyrkolivsutskottet (Kl 2014:17) att det redan finns en handläggare med ansvar för samordning av kyrkans familjerådgivning och att det i uppdraget ingår bland annat att bistå församlingar vid nyetablering av mottagningar. Vidare att barn och unga erbjuds stöd inom ramen för verksamheten. Därför föreslog utskottet att motionen skulle avslås, vilket även blev kyrkomötets beslut.

Under kyrkomötet 2017 behandlades motion 2017:151 kring insatser för att motverka psykisk ohälsa bland unga. Kyrkolivsutskottet (Kl 2017:8) föreslog att motionen skulle avslås med motiveringen att mycket redan är gjort och mycket görs samt att det i första hand är församlingens ansvar. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2021:80.

Utskottet konstaterar att arbetet mot psykisk ohälsa är en angelägen fråga såväl för Svenska kyrkan som för hela samhället. Svenska kyrkans arbete med att betona existentiell hälsa och erbjuda samtal kring de stora livsfrågorna är det som ligger i uppdraget att vara kyrka. Utskottet ser med förhoppning fram emot det material som nu tas fram tillsammans med Västerås stift kring ungas psykiska hälsa med namnet Meningen med mig. Utskottet konstaterar vidare att Svenska kyrkans arbete med psykisk ohälsa redan idag är omfattande.

Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motion 2021: 80 i sin helhet.

Digitalt möte den 7 oktober 2021

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Mattias Nihlgård, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Cecilia Clausen, Ellen Leijen, Birgitta Lindén, Olle Rydell, Anders Brunnstedt, Boel Johansson, Birgit Kullingsjö, Mikael Eskilandersson, Anna-Karin Westerlund, Katarina Ramnerö Ödestad, Tomas Rosenlundh, Elisabeth Sandlund och Marja Hillerström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Ann-Christine Rosengren, Gunilla Lundström, Daniel Larson, Lena Arman, Sofia Särdaqvist, Lars-Ivar Ericson, Ann-Kristin Jonäng,

SK 2021:11

Anna-Karin Andersson, Eva-Mai Mineur Tynong, Kjell O Lejon, Bengt Olsson och Staffan Bjerrhede.

Biskoparna Fredrik Modéus och Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot beslutet till förmån för motion 2121:80.

Birgit Kullingsjö

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2021:12

Appar för Svenska kyrkans verksamhet

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2021:82 som föreslår att kyrkostyrelsen ska utveckla och tillhandahålla appar för dop, konfirmation, bröllop och begravning. Utskottet anser att Svenska kyrkans webbplatser idag tillgodoser många av de behov som motionärerna tar upp och att appar inte är det mest effektiva sättet att nå målgruppen. Utskottet framhåller också problematiken med att det idag finns flera system i Svenska kyrkan som skulle behöva inkluderas i eventuella apputvecklingar som är kostsamma. Det är inte heller säkert att resultatet blir heltäckande. För att den här typen av satsningar ska bli aktuella skulle det krävas en gemensam plattform där samtliga församlingar ingår. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2021:82.

Motionens förslag

Motion 2021:82 av Mikael Eskilandersson och Eva-Mai Mineur Tynong, Appar för Svenska kyrkans verksamhet

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utveckla och tillhandahålla applikationer, så kallade appar, för de viktigaste verksamheterna så som dop, konfirmation, bröllop och begravning.

Bakgrund

App är en förkortning av ordet applikation och är en form av program man laddar ned till mobilen från App Store eller Google Play Store beroende på vilken telefon man har. Eftersom appar laddas ned till telefonen kan dessa ofta användas i offlineläge. Appar kan ha många olika funktioner som används tillsammans med mobilens inbyggda funktioner såsom kameran eller GPS. Apparna kan också skicka notiser när något nytt sker. En app kan vara ett komplement till en webbplats om den innehåller funktioner som saknas på webbplatsen.

Det finns också så kallade webbappar. Dessa tillhör redan tillgängliga hemsidor och är därför inget som laddas ned till mobilen. Man kan lägga till webbappens ikon på mobilens skärm och därmed ge intrycket av att det är en nedladdad app. Men en skillnad är att det krävs en uppkoppling till internet för att kunna använda en webbapp. Webbappar kan användas på mobiltelefoner, datorer och surfplattor.

Genom en webbapp nås lättare en bred målgrupp och flera sorters mobila enheter, såsom mobiltelefoner och surfplattor. Informationen blir sökbar via sökmotorer, som till exempel Google, och är ofta enklare att uppdatera med ny information än en app.

Det innebär en hög kostnad att utveckla appar eftersom de bland annat behöver anpassas för två olika operativsystem, ios och android. Därför prioriteras utveckling av appar oftast när det finns möjligheter till att appen kan bli något som kan användas ofta och återkommande och av många.

Eftersom en app behöver laddas ned av användaren för att kunna användas, nås den inte på samma sätt som en webbapp via sökmotorer, vilket gör att en app behöver marknadsföras för att bli känd och använd.

Svenska kyrkans webbplats

Svenska kyrkans webbplats är responsiv, vilket betyder att den fungerar lika bra på en stor datorskärm som på en telefon eller surfplatta. Vyn anpassas efter den enhet man använder. Det innebär att webbplatsen många gånger kan upplevas och fungera ungefär som en app, när den används av mobiler.

Flera bokningssystem

Varje församling beslutar själv om den vill använda ett digitalt bokningssystem eller inte, och i sådant fall vilket. Det finns flera leverantörer på marknaden. Det finns därför i dagsläget inte ett gemensamt grundsystem att hämta data från. Svenska kyrkans församlingar är kund hos olika leverantörer.

Detta har lösts genom integrationer mellan Svenska kyrkans externwebb och de bokningssystem som merparten av Svenska kyrkans församlingar använder. Integrationerna mellan webbplats och bokningssystem försvåras av att det är flera system jämfört med om det vore ett enda system. Olika bokningssystem har olika innehåll och tekniskt sett olika uppbyggnad.

Lösningen innebär att det idag finns en del församlingar som erbjuder möjligheten att se lediga tider och boka en tid som passar för kyrkliga handlingar, såsom dop eller vigsel, på sina webbplatser. Bokningen följs sedan upp av en personlig kontakt för att planera mer i detalj. Det är dock långt ifrån alla församlingar som erbjuder denna möjlighet.

Konfirmandsök

Konfirmandsök är en del av svenskakyrkan.se och fungerar lika bra på mobiltelefoner som dator. Sidan visar ett urval av konfirmationsaktiviteter runt om i Sverige. Det går också bra att anmäla sig till konfirmationsaktiviteten på den sidan. Just nu sker en utveckling av konfirmandsök med planerad lansering i februari 2022.

Den nya konfirmandsök (konfasök 2.0) kommer bland annat att innehålla följande:

- ◆ Möjlighet att se alla aktiviteter på karta (och välja där)
- ◆ Bättre och fler bilder på konfirmationsläger m.m.
- ◆ Förbättrad sökfunktionen
- ◆ Enklare anmälningssida, både för den blivande konfirmanden och internt inom kyrkan
- ◆ Inaktuella konfirmandläger kommer inte att synas

Dessutom görs en insats för att få församlingar att lägga in sina konfirmandaktiviteter i konfasök (i systemet Kyrksam). För att konfasök ska kunna bli heltäckande krävs

det att alla församlingar har lagt in aktuell och uppdaterad information. Förutsättningarna för att göra detta kan se olika ut beroende på församling och till exempel dess personella resurser.

Strategi för digital kommunikation och närvaro

Svenska kyrkans strategi för digital kommunikation och närvaro antogs av kyrkostyrelsen 2013. Strategin är bindande för nationell nivå och erbjuds stift och församlingar. Strategin innebär att Svenska kyrkan ska finnas där människor finns och vara tillgänglig de tider på dygnet då människor har behov av kyrkan. Personliga möten kan uppstå på många platser, exempelvis via sociala medier.

- ◆ Svenska kyrkans gemensamma externa webbplats är svenskakyrkan.se.
- ◆ Svenskakyrkan.se ska erbjuda besökaren service och kunskap. Besökaren ska kunna utföra sin uppgift på webben utan tidigare kännedom om organisationen. Webbplatsen ska innehålla aktuell och korrekt information om Svenska kyrkan. Informationen ska vara strukturerad på ett sätt som utgår från besökarens behov.
- ◆ Svenskakyrkan.se ska dela kristen tro och stärka bilden av Svenska kyrkan som en öppen och närvarande folkkyrka som inger hopp.
- ◆ Svenskakyrkan.se ska ge en bild av hela Svenska kyrkans verksamhet lokalt, regionalt, nationellt och internationellt. Den ska uppfattas som intressant och relevant för engagerade medlemmar såväl som för en bred allmänhet.

Långsiktig strategi för digitalisering och samverkan

Kyrkostyrelsen fastställde i juni 2020 en långsiktig strategi för digitalisering och samverkan med målbilden att församlingar och pastorat även fortsatt allt mer ska kunna lägga sina resurser på det grundläggande uppdraget och säkerställa ett långsiktigt hållbart kyrkoliv i framtiden. Beslutet innebär ett antal åtaganden som kyrkostyrelsen föreslog kyrkomötet förra året i KsSkr 2020:01, Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin.

Det framgår bland annat att kyrkostyrelsen planerar att, som en del av ett kyrkomötesuppdrag (KmSkr 2017:2), erbjuda ett digitaliserat verktyg för medlemskommunikation för de församlingar/pastorat som önskar detta stöd.

Tidigare kyrkomöten

Medlemsutvecklingsstrategi

Vid 2017 års kyrkomöte behandlades motionen Medlemsutvecklingsstrategi (2017:117). Motionärerna föreslog att kyrkomötet skulle besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att initiera ett brett arbete med att utveckla en medlemsutvecklingsstrategi med relevans för Svenska kyrkans samtliga nivåer. Ärendet behandlades i kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2017:1 tillsammans med motion 2017:2, Strategi mot minskning av antal kyrkomedlemmar. Utskottet ansåg inte att det är nationell nivå som ska analysera och ta fram medlemsstrategier utan att det främst är församlingens uppdrag. Utskottet var också tveksamt till om en nationell strategi för medlemsutveckling är det bästa sättet att uppnå det motionärerna vill och betonade vikten av att församlingarna arbetar med lokal verksamhetsutveckling. Därför föreslog utskottet kyrkomötet att avslå motionerna. Vid kyrkomötet genomfördes en rösträkning gällande motion 2017:117 som slutade med att 117 röstade för motionen och 116 för utskottets förslag. Motion 2017:117 bifölls. Kyrkostyrelsen fick i uppdrag att initiera ett brett arbete med att

utveckla en medlemsutvecklingsstrategi med relevans för Svenska kyrkans samtliga nivåer (KmSkr 2017:2).

I KsSkr 2021:3 redogör kyrkostyrelsen för den förstudie som genomförts åren 2019–2020 med anledning av uppdraget. Förstudien behandlade processtöd för att förstärka församlingarnas möjligheter att systematiskt följa medlemmar och bjuda in nya. Under förstudien genomfördes ett 20-tal församlingsbesök som tydligt visar att ett gemensamt digitalt stöd för medlemsvård skulle underlätta för församlingarna att bekräfta sina medlemmar och vara relevanta för människor vid olika tidpunkter i livet.

Förstudien utgick från tre avgränsade processer kopplade till dop, konfirmation och nyinflyttade och föreslog utifrån det att ett gemensamt digitalt processtöd för församlingar skulle kravställas, köpas in och implementeras.

Som processtöd rekommenderade förstudien ett gemensamt CRM-system (customer relationship management system). Ett system bör upphandlas för detta ändamål och kan bidra till att sänka trösklarna och öka tillgängligheten till församlingarna i Svenska kyrkan. Att samla processtödet i ett centralt system har flera fördelar, till exempel att det är juridiskt granskat, att nationell nivå kan bidra med informationssäkerhet och långsiktigt säkra den tekniska lösningen samt att samordningen underlättar och blir kostnadseffektiv för församlingarna.

Nuläge

Medel är avsatta år 2022 till år 2024 för ett projekt kopplat till medlemsutvecklingsstrategi. Resultatet ska stödja stift och församlingar i arbetet att följa medlemmen genom livet. Satsningen beräknas omfatta utbildningsinsatser på samtliga nivåer, ett nytt gemensamt digitalt processtöd för församlingarna, förslag på kommunikationsinsatser samt möjlighet att dela goda exempel mellan församlingarna.

Redan i höst pågår arbete med att forma det kommande projektet inklusive roller, avgränsningar och mål. Det har konstaterats att medlemmarnas perspektiv och behov samt en fördjupad analys av hur andra medlemsorganisationer arbetar är viktiga att ta i beaktande då projektet formas. Arbetet med att tydliggöra omfattningen beräknas vara klart inför projektstart 2022.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2021:82.

Svenska kyrkan ska vara där människor är, skriver motionärerna och utskottet instämmer. Kyrkans närvaro i digitala kanaler är viktig. Utskottet är också överens med motionärerna om att Svenska kyrkan ska underlätta för församlingarna med gemensamma plattformar så att de enskilda församlingarna inte behöver göra detta arbete var för sig. Frågan problematiseras av att det idag är upp till församlingarna att själva välja exempelvis bokningssystem. Det är därför inte möjligt idag att erbjuda en app för dop där alla Svenska kyrkans församlingar enkelt ingår. Utskottet ser stora möjligheter i det pågående arbetet med *Färdplan för samverkan och digitalisering*. Där är intentionen att när Svenska kyrkan bygger ny infrastruktur så ska detta göras gemensamt. Fördelarna är flera såsom lägre kostnader, bättre hållbarhet samt ökad informationssäkerhet.

Under beredningen av ärendet har utskottet givits möjlighet till större insikt i arbetet med bland annat utvecklingen av den gemensamma webbplatsen och appar genom besök av ansvariga chefer på kyrkokansliet. Där framkom att tillgängligheten och sökbarheten är större för webbplatser än för appar. En app behöver en mer

omfattande marknadsföring för att nå målgruppen än en webbplats vars sidor kan nås via sökmotorer. Utvecklingen av webbplatser är därför mer kostnadseffektiv.

Det pågår löpande ett arbete med att optimera Svenska kyrkans webbplats efter de behov som besökarna har, både när det gäller teknisk utveckling och innehåll, såsom att använda samma ord och begrepp som målgruppen använder. Utskottet betonar också att webbplatsen idag tillgodoser delar av det som efterfrågas i motionen. Flera församlingar erbjuder till exempel digital bokning av dop.

Utskottet önskar en låg tröskel för människor att exempelvis döpa sina barn, men anser att detta är en fråga som inte kan lösas genom utveckling av en app i dagsläget. Detta handlar till stor del om hur den enskilda församlingen vill arbeta med dopet.

Utskottet föreslår att kyrkomötet ska avslå motion 2021:82.

Digitalt sammanträde den 7 oktober 2021

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Anton Härder, ordförande

Hannah Häggström, sekreterare

Beslutande: Anton Härder, ordförande, Cecilia Clausen, Ellen Leijen, Birgitta Lindén, Olle Rydell, Sofia Rosenquist, Anders Brunnstedt, Boel Johansson, Birgit Kullingsjö, Mikael Eskilandersson, Anna-Karin Westerlund, Katarina Ramnerö Ödestad, Tomas Rosenlundh, Elisabeth Sandlund och Marja Hillerström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Ann-Christine Rosengren, Gunilla Lundström, Daniel Larson, Lena Arman, Sofia Särdaqvist, Lars-Ivar Ericson, Ann-Kristin Jonäng, Anna-Karin Andersson, Eva-Mai Mineur Tynong, Kjell O Lejon, Bengt Olsson och Staffan Bjerrhede.

Biskoparna Fredrik Modéus och Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Redan idag har Svenska kyrkan utvecklat ett par appar och man använder en hemsida som anpassas för att kunna besökas från så väl dator som mobiltelefon. Det är viktigt att kyrkan är där människor finns och hänger med i den tekniska utvecklingen. Motionen föreslår att fler appar, eller applikationer ska utvecklas av Svenska kyrkan. Då mitt yrkande inte fick gehör av utskottet, reserverar jag mig till förmån för ett bifall av motionen i sin helhet.

Mikael Eskilandersson